

LIETUVIŲ
DIENOS

*To Reverend Kazimieras Pugevicius
With best wishes,*

Ronald Reagan

PREZ. RONALD REAGAN SVEIKINA KUN. KAZIMIERĄ PUGEVIČIŲ

LITHUANIAN DAYS
MARCH 1985

1985 M. KOVO MĖN.

LIETUVIŲ DIENOS

LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd.—Hollywood, Ca 90029
Telefonas: 664-2919

1985, Kovas Nr. 3 (353)
March, 1985 No. 3 (353)

Eina XXXV metai
Volume XXXV

“LIETUVIŲ DIENOS” YRA SUJUNGTTOS SU “KALIFORNIJOS LIETUVIŲ”, LEISTU 1946-49 M.
“LITHUANIAN DAYS” IS COMBINED WITH
“CALIFORNIA LITHUANIAN,” PUBLISHED 1946-49

Redaguoja
REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Rūta Skirius, MPA
Margis Matulionis, MA
Arūnas Barkus, MS
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from “Lithuanian Days”
permissible only with indication of this source

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku

Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.

Published monthly, except July and August

“LITHUANIAN DAYS (ISSN : 0024-2950) is published monthly except July and August for \$20.00 per year by Anthony F. Skirius, Publisher, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029. Second-class postage paid at Los Angeles, California. POSTMASTER: Send address changes to LITHUANIAN DAYS, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029.”

Atskiro nr. kaina \$2.00 Single Copy \$2.00
Prenumerata \$20.00 metams Kanadoje \$25.00
Subscription \$20.00 Per Year Canada \$25.00
Garbės prenumerata/Honorary Subscription \$35.00
“Second Class Postage Paid at Los Angeles, CA”

FRONT COVER

REV. CASIMIR PUGEVIČIUS

Born in Baltimore, Md., in 1928, and fluently bi-lingual, Father Casimir Pugevičius moves freely between the Lithuanian and Anglo cultures.

He gives the Sisters of St. Casimir credit for a solid grounding in the Catholic Faith, intellectual curiosity, and appreciation of his Lithuanian ethnicity. After completing St. Alphonsus Lithuanian parochial school in Baltimore and St. Charles College in Catonsville, Md., he won the prestigious Basselin Foundation scholarship at Catholic University of America, in Washington, D.C.

Earning an M.A. in Philosophy and an S.T.L. in Theology, he was ordained in 1953. For 12 years he served in various parishes in Baltimore, including St. Alphonsus Lithuanian parish, meantime writing a weekly column in the Archdiocesan weekly, serving on the Archdiocesan Ecumenical Commission and as Director of the Family Life Bureau, and actively participating in Lithuanian organizations in various capacities.

In 1965, Fr. Pugevičius was appointed Director of the Baltimore Archdiocesan Radio and Television Office. During the next 10 years, he produced over a thousand religious television and radio programs. He served as president of the Maryland Citizens Council for Cable TV and as national president of the Catholic Broadcasters Association, and was responsible for media relations of the Archdiocese.

In 1974, he resigned his diocesan position to establish Lithuanian American Catholic Services, which was instrumental in Lithuanian participation in the 52nd International Eucharistic Congress in 1976 and served as a coordinating agency until the appointment last year of a bishop for the spiritual care of Lithuanians.

In 1975, Fr. Pugevičius was invited to become Executive Director of Lithuanian Catholic Religious Aid, the position he holds today. He is a Vice President of the Lithuanian R.C. Priests League of America, chairman of Religious Affairs for the Lithuanian Community of the U.S.A., and a lifetime member of the Knights of Lithuania, where he has served as national chaplain and as chairman of the Lithuanian Affairs Committee.

BACK COVER

Photo on back cover taken by our reporter in Chicago, shows two mannequins dressed in the native costumes of Lithuania's regions. Photo was taken at the exhibit of Folk Art in the Čiurlionis Gallery in Chicago in March, 1985. The exhibit was sponsored by the Chicago Chapter of the Lithuanian Folk Art Institute and ran from February 15 through March 3. Exhibit was organized in conjunction with the commemoration of Lithuania's February 16 independence.

+++++

TURINYS/CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Jonas Genys, Ph.D.	
Turėkim viltį, Lietuva vėl bus laisva.....	3
Kun. Kazimieras Pugevičius: Dievo ir artimo tarnyboj.....	5
Kultūra—kaip duona.....	9
Dr. Jonas Balys	
Dievai ir demonai.....	12
Alf. Konce	
Miestelis Wilno Kanadoje.....	14
Garbės prenumeratos ir aukos kompiuterio fondui.....	15

ENGLISH SECTION

Irene Luksis Goddard	
Easter Season in Old Lithuania.....	16
Victoria Matranga and Aldona Veselka	
Exceptional Exhibit of Folk Art.....	18
Rūta Skirius	
The Lithuanian Opera Company.....	19
Alex Dunne	
Californian Is World Chess Champ.....	22
Lithuanian Self-Determination at Congress for Religious Liberty.....	22

LITHUANIAN RECORDS

Whenever you find yourself in the Los Feliz-Silver Lake area, stop by at the *Lithuanian Days* bookstore and select some Lithuanian records, including: opera, folk and classical songs, choirs, soloists, etc. We are located at the intersection of Sunset Blvd., Fountain Ave. and Hoover St.

ANNOUNCEMENT

On January 29, 1984, Liberty Federal Savings and Loan Association of Philadelphia, PA, called the Lithuanian Bank, converted to a capital stock corporation. They issued and sold 881,449 shares of capital stock, thereby increasing the reserve fund by \$8,400,000, to a total of \$23,900,000. The shares are now traded daily and reported in most newspapers having a financial section, in the Over-the-Counter market (OTC) with the Symbol LFSL-PHIL.

Purchases and sales can be made through any stockbrokers office. For financial reports write:

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

ATT.: Ms. Barbara L. Elias
Director of Shareholder Relations
202 North Broad Street
Philadelphia, PA 19102

Organized as the First Lithuanian Building and Loan Association of Philadelphia in 1901, federalized in 1942 with assets of \$360,000. 1984 assets are over three hundred million dollars.

C. S. CHELEDEN
Chairman Emeritus

Pasaulio Lietuvių Jaunimo ir J.A.V. Lietuvių Bendruomenės atstovai Violeta Abariūtė, Danutė Norvilaitė, Jūratė Stirbienė, Rimantas Stirbys, Aušra Zerr, Kun. K. Pugevičius, Vyčių atstovas Bill Sidtis, 1979 birželio 15 įteikia J.A.V. atstovui prie Žmogaus Teisių Komisijos Jungtinėse Tautose, New Yorke, 160,000 asmenų pasirašytą pareiškimą prieš žmogaus teisių pažeidimus okupuotoj Lietuvoj

Representatives of the Lithuanian World Youth Association, the Lithuanian Community Lithuanian Catholic Religious Aid and the Knights of Lithuania present 160,000 signatures to the U.S. Commissioner for Human Rights at the United Nations, protesting human rights violations by the Soviet Union in Lithuania, June 15, 1979.

—Nuotrauka L. Tamošaičio

Turėkim viltį, Lietuva vėl bus laisva

(Amerikos Lietuvių Tarybos Atstovas
Washingtone; paskaita Los Angeles, Kalifornijoje,
2/17/1985)

PRIEŠ 67 METUS mūsų tauta paskelbė pasauliui, kad atstato laisvą ir nepriklausomą Lietuvos Respubliką. Tačiau, negalime šios sukakties minėti su džiaugsmu, nes jau virš 40 metų, kai lietuviai neteko laisvės. Lietuva niekam neskelbė karo ir nieko neužpuolė, bet buvo paversta ir nuskriausta. Sunku suprasti, kur paliko pasaulio sąžinė, ir kur dingo gražios Atlanto Carterio deklaracijos. Lietuvos pavergėja Sovietų Sąjunga yra didelė ir žiauri valstybė, ginkluota raketomis ir atominėmis bombomis. Tad, kyla klausimas, ar yra vilties, kad mūsų tauta atgaus laisvę? Ir kokios yra Lietuvos laisvinimo perspektyvos? Noriu atpažinti: (1) Mūsų stiprias pozicijas, (2) Blogus faktus, (3) Ką turime daryti? ir (4) Sovietų padėti.

Mes—ne vieni

Visų pirma, žinome, kad mes vieni Lietuvos neišvaduosime. Mūsų stiprybė priklauso, ir

JONAS GENYS, Ph.D.

ateityje priklausys nuo pasaulinio masto draugų ir sąjungininkų. Tad, šia proga malonu konstatuoti ir džiaugtis, kad mus remia stipriausia pasaulio valstybė, Jungtinės Amerikos Valstybės. Mūsų valstybė laikosi politikos kad Lietuvos respublika tebėra "de jure" teisiškai nepriklausoma valstybė, tik

laikinais okupuota. Baltijos kraštų pavergimo Amerikos valdžia niekada nepripažino. Šalia to dabartinis Prezidentas dar patikslino kad "it will never do so"—ir niekada nepripažins. Jis Sovietų Sąjungą teisingai pavadino "žemos moralės imperija" (evil empire). Prezidentą remia visa tauta ir Amerikos jaunimas. Tuo pačiu remia ir mūsų pozicijas už Lietuvos laisvę netik Amerikos prezidentas, bet ir visa tauta.

Labai svarbią reikšmę turi "U.S. Congress Committee on the Baltic States and Ukraine," kuriam dabar priklauso apie 100 kongresmanų ir senatorių. Jie mums padeda atlikti daug svarbių reikalų. Taip pat mus remia, ir yra lietuvių tautos draugai, Tip O'Neill, Atstovų Rūmų Užsienio Reikalų Komiteto viršininkas. Buvęs Senato Užsienio Reikalų Komiteto pirmininkas Senatorius Percy rėmė mus visose akcijose ir sudarė sąlygas, kad "Radio Liberty" transliacijos lietuvių kalba buvo perkeltos į "Radio Free Europe." Tas yra didelis ir svarbus laimėjimas. Taip pat mūsų geras draugas yra Max Campelman, kuris buvo Amerikos delegacijos pirmininkas Madride, o dabar yra Amerikos delegacijos pirmininkas derybose su sovietais. Ant jo sienos kaba "Baltic Freedom Award." Taip pat "Baltijos Laisvės Žymenis" įteikėm kitiems mūsų draugams, įskaitant Sen. Dole, buvusį prezidentą Ford, Kongresmaną Fascell, ir kitus. Tenka pastebėti, kad kai kurie

šie mūsų draugai, įskaitant Campelman ir Fascell, yra žydų tautybės žmonės.

BUVO LAIKAS, kad mūsų diplomatinės reprezentacijos klausimas vystėsi neigiamai linkme: fondai mažėjo, diplomatų amžius didėjo, Valstybės Departamentas nesileido į diskusijas kaip tuos reikalus tvarkyti. Šiandien, mes galim džiaugtis, kad diplomatų išlaikymo fondai yra garantuoti. Nauji jaunesni diplomatai yra skiriami ir pripažįstami testuoti Lietuvos Respublikos "de jure" egzistencija.

Lietuvos Atstovybės Rūmai, Laisvos Lietuvos trupinėlis ir Lietuvos laisvės simbolis, buvo atremontuoti. Mes, Amerikos lietuviai, neleidome jiems griūti ir paskęsti dulkėse. Mūsų aukų dėka, šiandien mes galime jais didžiuliotis. Buvo reikšminga, kad ALT-as ir JAV-LB sudarė bendrinį restoracijos komitetą, kuris ir dabar dar liko egzistuoti.

Lietuvos laisvės reikalas tebėra gyvas ne tik Amerikoje bet ir visame pasaulyje. Šis klausimas buvo teigiamai diskutuojamas Europos valstybių parlamente. Kai Australijos vyriausybė atšaukė Baltijos Respubliką "de jure" pripažinimą, mes Washingtonė demonstravome, ir vėliau išrinktoji vyriausybė vėl savo politiką pakeitė mūsų labui.

Vesdami savo akciją už Lietuvos laisvę mes turime stiprų pritarimą tarp kitų Amerikos tautybių. Washingtonė, mes dirbame per Jungtinį Amerikos Baltų Komitetą, kurį išlaiko Amerikos Lietuvių Taryba, Latvių Sąjunga ir Amerikos Estų Taryba. Komitetas turi savo įstaigą ir du tarnautojus. Jie diena iš dienos palaiko ryšį su Baltaisiais Rūmais, JAV Kongresu ir kitom Washintono įstaigom. Taip pat, mes veikiamė per Rytų Europos Etninių Grupių Konferenciją, kuriai priklauso estai, latviai, lietuviai, gudai, lenkai, ukrainiečiai, čekai, slovakai, vengrai, bulgarai, ir rusai. Washingtonė yra ir visų Amerikos Etninių Grupių Konfederacija, kuriai priklauso 40 organizacijų. Ten mes turime didelę įtaką, keturis metus buvau tos federacijos pirmininkas. Visomis progomis priimame rezoliucijas, kurios reikalauja Rytų Europos tautoms gražinti laisvę.

Lietuvių organizacijos pradėjo sekmingai kooperuoti. Amerikos Lietuvių Taryba ir JAV Bendruomenė jau turi du bendros akcijos komitetus. Mūsų veikloje yra svarbu gerbti kiekvieną organizaciją ir kiekvieną žmogų, kuris dirba dėl Lietuvos laisvės. Nors veiklos metodai gali skirtis, bet tikslai nesiskyrė ir nesiskirs. Tegu okupantai ir nebando mus suskaldyti.

Taip pat, turime džiaugtis, kad šiandien Washingtonė lietuviai užima daug svarbių pozicijų. Jūsų garbingos bendruomenės narys Linas Kojelis dirba Baltuosiuose Rūmuose. Tai tikras Lietuvos patrijotas, kuris visomis progomis remia Lietuvos laisvinimo darbą. Taip pat, Valstybės Departamente, Vengrijos ir Baltijos skyriaus vedėjas yra lietuvis. Respublikonų etninių grupių įstaigoje dirba p. D. Remienė, Keletas kitų lietuvių dirba JAV Kongreso įstaigose. Šiuo metu, Respublikonų etninių grupių taryboje yra išrinkti net keturi lietuviai. Šie visi mūsų žmonės padeda garsinti Lietuvos vardą ir kelti balsą už jos

išlaisvinimą. Labai stipriai pradėjo pasireikšti mūsų jaunoji lietuvių karta. Remiant VLIK-ui, mūsų jaunimas kels demonstracijas Baltijos erdvėje ir Skandinavijos valstybėse.

Vienas svarbiausių faktų yra mūsų gyva ir veikli tauta Lietuvoje. Mums malonu žinoti, kad dar virš 80% Lietuvos gyventojų yra lietuviai. Šiomet liepos mėn. Vilniuje bus didžiulis dainų festivalis. Mūsų tautiečiai Lietuvoje sugeba leisti apie dešimt pagrindžio laikraščių. Reta kita tauta galėtų tai padaryti.

Istoriškai idomus faktas, kad po dviejų tūkstančių metų Jo Eminencija Popiežius Paulius II prakalbėjo į mus lietuviškai. Jis mums davė patarimą sakydamas "Branginkite savo Tautos tradicijas," ir laimino žodžiais "Tegloboja Jus Dievo Motina Marija." Visi aukščiau minėti faktai yra labai svarbūs mūsų kovoje už Lietuvos laisvę.

Galėtų būti ir daugiau supratimo ir susiprūstimo

YRA KELETAS IR neigiamų faktų, kurie mūsų reikalui kenkia. Vienas iš tokių yra, kad Amerikos žmonės turi per mažai žinių apie Europos istoriją ir geografiją. Atvirai pasakius, daugelis jaunesnių amerikiečių net nežino kur Lietuva yra. Prieš 5 metus mus Baltuosiuose Rūmuose priėmė žymus pareigūnas, ir virš valandos su juo diskutavom Baltijos kraštų reikalus. Už savaitės, gavom laišką. Ten jis pareiškė mums gilią padėką už suteiktas žinias apie "**Balkanų**" valstybes . . . Kai Potsdame susitiko Trumanas su Stalinu, tas gruzinas jau melavo, kad sovietai neturi neužšalančių uostų prie Baltijos jūros. Ten pat padėjo liniuotė ir perdalino Rytprūsius į dvi dalis sau paimdami Karaliaučiaus sritį. Trumanas net nepaklausė, o kas atsitiks su septyniais milijonais estų, latvių ir lietuvių, ir su 5 milijonais vokiečių. Savo mamai Trumanas parašė laišką, sakydamas kad Juozas Stalinas atrodo neblogas žmogus . . .

Taip pat dauguma Amerikos žurnalistų turi nepaprastai trumpą atmintį. Jie kartais dar atsimena, kad žmogaus teisės yra varžomos Lenkijoje. Kartais dar prisimena ir Afganistaną. Tačiau spėjo "užmiršti," kas atsitiko su Lietuva ir kitom pavergtom Europos tautom. Jie žino kad prieš pirmą pasaulinį karą Lietuvą valdė rusai, bet veik niekada nepamini, kad Lietuva turi 750 metų istoriją, ir per 600 metų buvo laisva ir galinga valstybė. Lietuva jau turėjo universitetą, kai Maskva buvo tik nuskurdęs kaimas, ir kai Amerikoje indėnai vaikščiojo pasipuošę baltųjų žmonių skalpais. Paskutinį kartą daug kas nustebo, kad per "Žmogaus Teisių" dienos paskelbimą, savo kalboje Baltuosiuose Rūmuose Prezidentas karštai gynė žydų teises, bet "užmiršo" ištarti bent vieną žodį paguosti mūsų pavergtą tautą. Dabar Brezinski parašė straipsnį, kur jo manymu, Helsinkio konferencija nustatė galutines Europos sienas. Kas ne kas, Brezinski turėtų nusimanyti Amerikos politikoje.

Yra ir kitų nemalonių faktų:

Sovietų ambasados statyba Amerikos sostinės "širdyje"

Amerikos nesugebėjimas išlaikyti karines ir technines paslaptis

Sovietų išigalėjimas centrinėje Amerikoje

Kartais mūsų veikloje trūksta politinės orientacijos. Negana džiaugtis savo rateliuose, ir pasidalinti garbės medaliais. Mums reikia draugų, galingų ir įtakingų draugų. Kodėl tos rūšies draugai nedalyvavo Lietuvių Kongrese arba Lietuvių Tautinių Šokių Šventėje? Kodėl Ukrainų Kongrese juos aplankė JAV ambasadorė Jungtinėse Tautose, o mus aplankė tik jaunas nežinomas (nors ir malonus) JAV kareivis? Ką galima daryti, kad po 500 metų, ir lietuviai turėtų kardinolą? Ir ką turime daryti, kad ir Lietuvos žemėje gimtų bent vienas šventasis?

Už gražų Lietuvos rytą . . .

MŪSŲ DAILININKAI dažnai vaizduoja Lietuvą su pasvirusiais kryžiais ir smutkeliais. Kodėl darbštus lietuvius juos palaiko pasvirusius, kodėl jų neatitiesė? Ar buvo per mažai laiko, ar per mažai noro? Ateityje, norime matyti Lietuvą su tiesiais kryžiais; ir tokią Lietuvą, kur klestėtų laisvė, demokratija, lygybė, pažanga, ir gerovė; kur nebūtų vietos nei kerštui nei neteisybei; ir kur lietuvis mylėtų lietuvi, kaip brolis myli savo brolį.

Lietuvos laisvinimo darbe, visi tapkime savo tautos ambasadoriais. Lietuvai gali padėti visi, kas skiria nors porą minučių laiko parašyti laišką savo kongresmanui, ar duoda nors mažą auką Lietuvos laisvinimo reikalams. Atsiminkime, kad daug jaunų vyrų tam tikslui atidavė savo gyvybes. Lietuvos ambasadorė yra sena močiutė, kuri iš šiaudelių sudėsto ornamentėlius ir jais puošia tautinę Kalėdų eglutę. Ambasadorius turi būti kiekvienas lietuvis, kurio širdyje yra likusi tėvynės meilės kibirkstėlė.

Mūsų laisvojo pasaulio lietuvių jaunimas yra pilnas energijos kovoti už pavergtos tėvynės laisvę. Tie, kurie matė deginamą sovietų vėliavą Washingtonė, 1977 metais, ir jaunimo demonstracijas pereiniais metais, turi žinoti, kad mūsų tauta nevergaus ir niekas negalės mums pastoti kelio į laisvę.

Mes iš savo pusės turime atstatyti savo vienybę, ir remti tuos veikėjus kurie laikosi tolerancijos. Neatstumkime ir neardykite organizacijų, kurias sukūrė mūsų senieji ateiviai, tik dirbdami kartu galėsime pagreitinti Lietuvos išlaisvinimą. Turime būti aktyvūs abiejose JAV partijose.

Tiems, kurie mūsų kraštą perka ir parduoda, priminkim—te nesilinksmina ir nerašo sutarčių ant mūsų tėvynės kapo, mūsų brolių ir seserų ašaromis. Tokia neteisinga taika bus tik kortų namelis, kuris pirmam vėjui papūtus, sugrius. Liks gėda tiems, kurie Lietuvą nuskriaudė.

Imperija, kuri visko bijo . . .

MŪSŲ TAUTOS PAVERGĖJA, Sovietų Sąjunga, jau pati įsitikino, kad jos sistema yra netinkama. Kur tik komunizmas įėjo, ten inėšė skurdą ir badą. Dabar žmonės jau badu miršta Etiopoje. Toje sistemoje daug kainuoja išlaikyti žmones vergijoje, ir mokėti algas visiems čekistams. Sovietai prisidirbo virš 40,000 tankų . . . Dabar tie tankai jau baigia surūdyti.

(nukelta į 13 pusl.)

Kun. Kazimieras Pugevičius: Dievo ir artimo tarnyboj

1984 m. lapkričio 29, Katalikų Federacija pagerbė kun. Prunskio katalikų visuomenininko premija Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos bei Lietuvių Informacijos Centro reikalų vedėją, J.A.V. L.B. Religinių Reikalų komisijos pirmininką kun. Kazimierą Pugevičių.

Dėkodamas už įteiktą premiją, kun. Pugevičius tarė: "Visas mano gyvenimas, atrodo, buvo pasiruošimas dabartiniam darbui, išskyrus pašaukimą į kunigus, niekada nesu pajutęs stipresnio pašaukimo, kaip Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos reikalų vedėjo. Tinkamesnio darbo sau kaip lietuviui kunigui negalėčiau rast."

Koks buvo kun. Kazimiero Pugevičiaus visą gyvenimą pasiruošimas dabartinėm pareigom? Kazimieras Pugevičius gimė Amerikoje, Baltimorės mieste, Marylando valstijoje, 1928 m. balandžio 29, jauniausias iš trijų Veronikos Dauderiūtės ir Kazimiero Pugevičiaus berniukų. Abudu dar prieš pirmą pasaulinį karą atvyko iš Lietuvos į Baltimorę, kur susirado darbus siuvyklose. Kai Kazimieras gimė, tėvas laikė mažą maisto krautuvėlę.

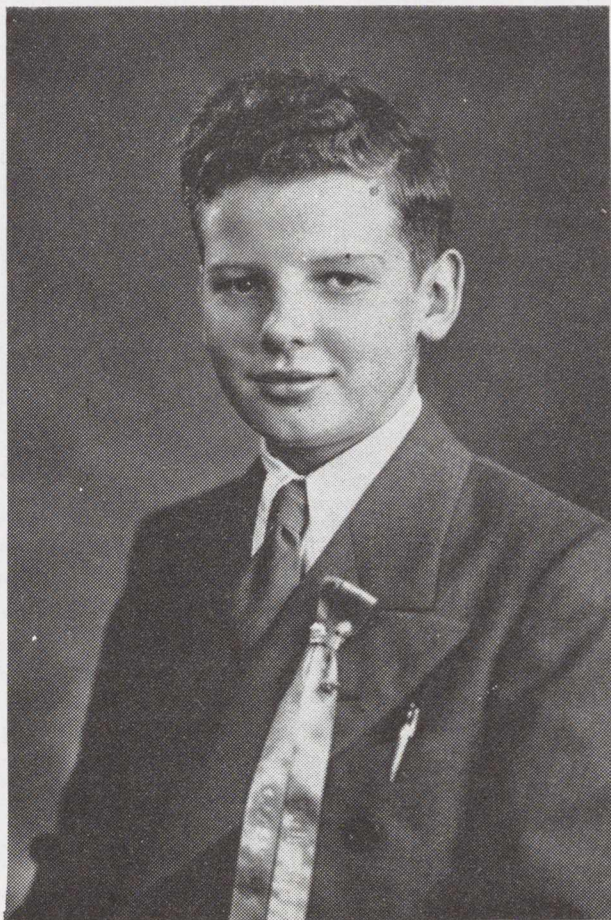
"Pagrindinė įtaka į mano lietuvišką auklėjimą buvo giliai tikintys, tikrai lietuviškos dvasios tėveliai," pasakojo kun. Pugevičius. "Namuose buvo kalbama išimtinai lietuvių kalba, ne dėl kokio griežto tėvelių įsakymo, o vien dėlto kad tėveliams buvo natūraliau ir lengviau, o mums vaikams mano tėvelio lietuviškos pasakos ir dainos buvo begalo įdomios ir gražios. Tėvelis buvo baigęs tris ar keturius metus caro mokyklos, o mama gal kiek mažiau.

Antroji stipri įtaka mano lietuviškam auklėjime buvo kaimynai, kurie buvo beveik be išimties lietuviai. Gatvėje visur girdėdavos lietuvių kalba. Mes vaikai kalbėdavom tarpusavy angliškai, tačiau su vyresniaisiais—lietuviškai.

Trečioji, gal ir stipriausia, įtaka buvo Baltimorės Šv. Alfonso lietuvių parapijos Šv. Kazimiero vienuolių vedama mokykla. Čia gavau sistematingą lietuviškos gramatikos pagrindą: per aštuonis metus kasdien būdavo lietuvių kalbos pamokos. Šalia to, mokyklos vaikučiai atlikdavo lietuvių kalba vaidinimus, kuriuose dažnai tekdavo vaidinti. Bendrai, gerą tikėjimo, mokslo ir lietuviybės pagrindą mums davė seselės Kazimierietės, už kuri būsiu joms amžinai dėkingas. Dar beveik visos mano buvusios mokytojos tebėra gyvos," kalba kunigas.

Jaunuolis dvylikos metų baigdamas pradinę mokyklą, apsisprendė stoti į mažąją seminariją. "Didžiausią įtaką čia turėjo dinamiškas, uolus a.a. klebonas-prelatas daktaras Liudvikas Mendelis. Daug prisidėjo sesuo Cirilė, kuri dar šiandien dėsto Čikagoje. Taip pat labai man svarbų kunigišką pavyzdį davė parapijos vikaras, ramus, socialus, ir šventas kun.—vėliau prelatas, a.a. Antanas Dubinskas," pasakojo kunigas.

Mokslas jaunam Kazimierui sekėsi. Baigęs St. Charles College mažąją seminariją, laimėjo

Kazimieras Pugevičius baigdamas aštuntą skyrių 1941 m.

Casimir Pugevičius graduated from St. Alphonsus Lithuanian parochial school, Baltimore.

prestizišką trijų metų stipendiją studijuoti filosofiją ir iškaltą Amerikos Katalikų Universitete, Washington, D.C. Įsigijęs Magistro laipsnį iš filosofijos, tame pačiame universitete įsigijo Licencijatą iš teologijos.

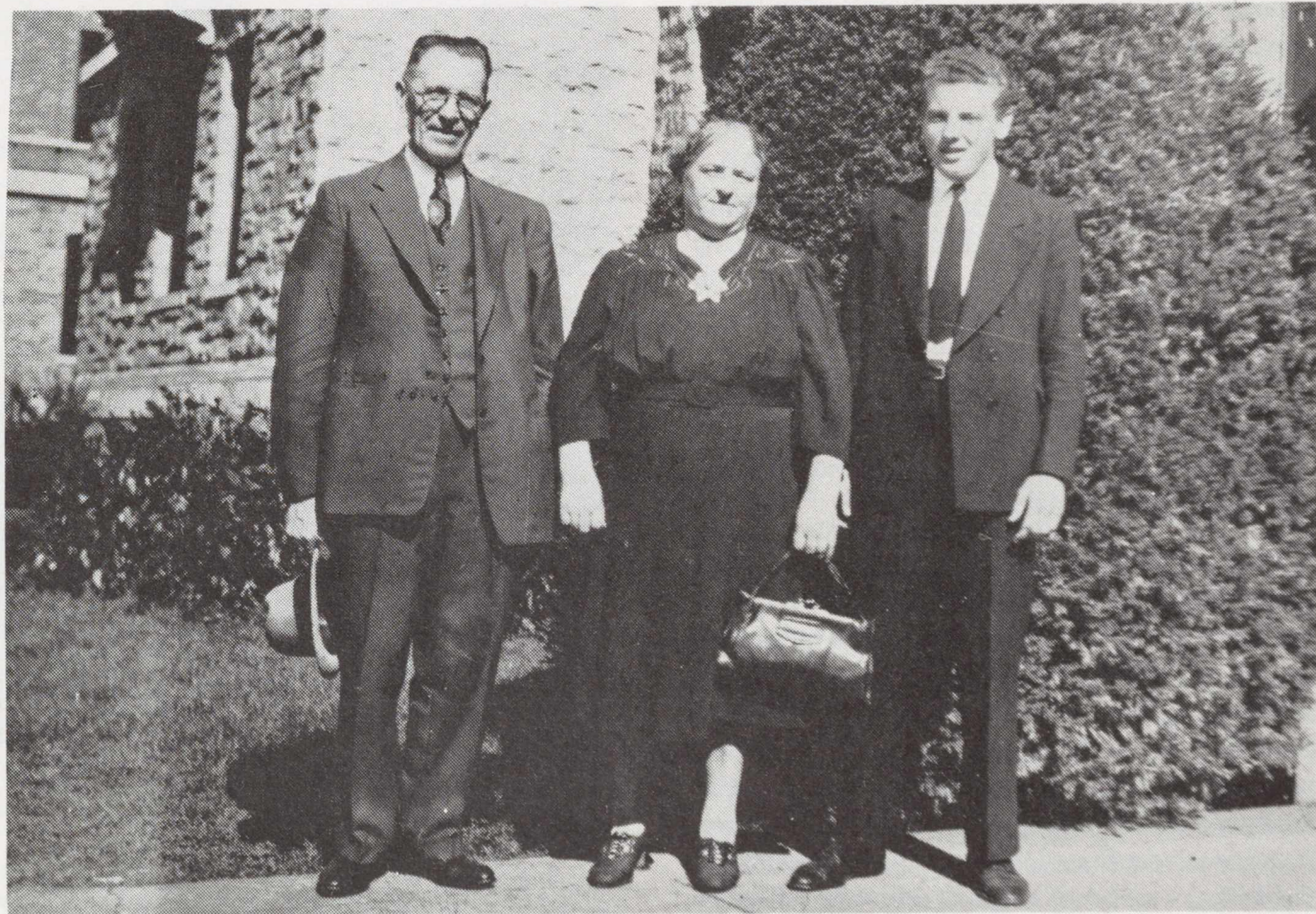
"1950-ais metais, turėjau laimę susipažinti su Ilona Losaityte (dabar Pemkiene) ir su Vytautu Eringiu, kurie buvo ką tik imigravę iš Vokietijos

jos D.P. stovyklų. Jie mane kaip asmenys sudomino, supažindino su ateitininkais ir bendrai su iš Vokietijos atvykstančiu lietuvišku jaunimu. Susipažinau ir su naujai atvykusiais kunigais: Petrėnu, Znotinu, Butkum, Dambrausku, Yla, Patlaba ir kitais. Turėjau laimę susipažinti su naujais ateiviais: Kaziu Bradūnu, Cezariu Surdoku, Vytautu Volertu, kurie visi tada dar gyveno Baltimorėje. Per juos pradėjau pažinti vis augantį ratelį antrosios išėivijos. Nuo pirmos dienos nepaprastai domėjausi jų nuotykiomis Lietuvos okupacijos ir karo metu. Įsitikinau kad senieji išėiviai ir naujieji visokeriopai galėjo ir turėjo vieni kitiems padėti ir tokiu būdu sustiprint lietuvių gyvenimą bendrai Amerikoje.

"Dar mažoje seminarijoje studijuodamas, buvau parašęs pirmą savo reportažą *Darbininko* laikraštyje, apie kasdieninį gyvenimą seminarijoje. Didžioje seminarijoje būdamas nutariau kad kaip lietuvis, vėliau išventintas kunigu, turėsiu pareigą tarnauti lietuviams. Nors nuo vaikystės kalbėjau lietuviškai, ir nuo pradžios mokyklos rašiau lietuviškai, išgirdęs naujakurių kalbą, ir pasiėmes vieną-kitą leidinį į rankas, pajutau, kad reikia pasitobulinti lietuvių kalboje," kunigas prisimena.

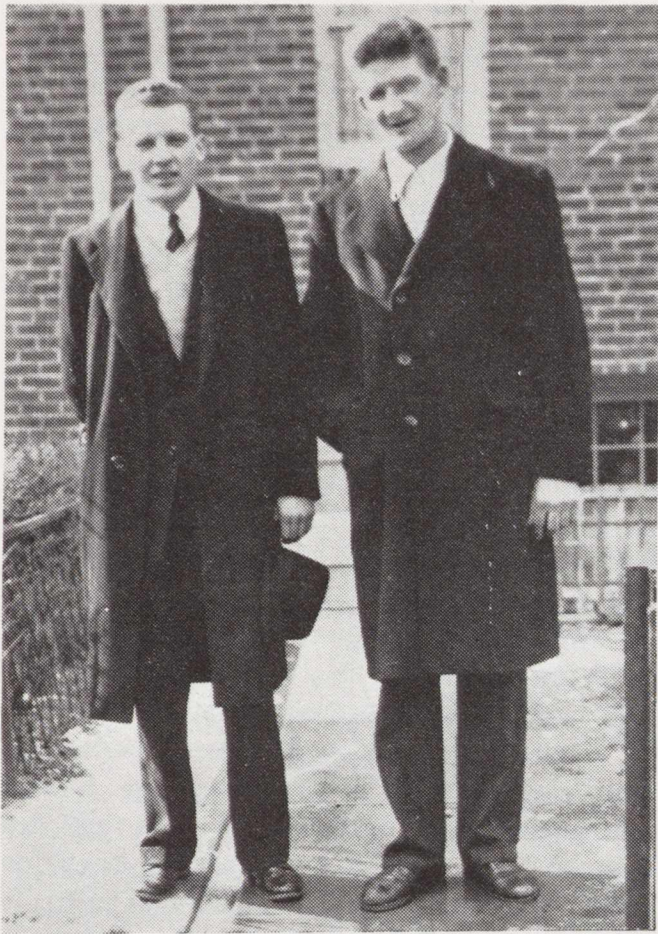
Kazimieras Pugevičius buvo 1953 išventintas kunigu ir paskirtas į Šv. Petro parapiją Baltimorėje. "Man rūpėjo jaunų darbininkų problemos. 1953 pavyko suorganizuoti Jaunų Krikščionių Darbininkų—"Žosistų" (iš prancūzų *Jeunesse Ouriere Chretienne*)—sąjūdį Baltimorėje. Jam kapelionavau iki 1962. Mus kartą pagerbė savo vizitu iš Belgijos pats to pasaulinio sąjūdžio steigėjas, belgas kanauninkas—vėliau kardinolas—a.a. Joseph Cardijn."

1955 m. jaunas kunigas buvo paskirtas į Baltimorės Šv. Alfonso lietuvių parapiją, pas garsų prel. Liudviką Mendelį. "Darbo nestigo. Klebonas su dviem vikarais ir vienuoliais

Studentas K. Pugevičius su tėveliais 1946 m.

College sophomore Casimir Pugevičius with his parents, Veronika and Kazimieras, 1946.

Seminaristas K. Pugevičius (kairėje) su savo broliu, Jonu, 1950 m.

Seminarian Pugevičius with his brother, John, 1950.

talkininkais aptarnaudavo ne tik visoj Maryland'o valstijoje tada jau išsibarsčiusius lietuvius, bet ir viso miesto ir priemiesčių tūkstančius kitataučių. Mat, Šv. Alfonso bažnyčia buvo pačiame Baltimorės centre, ir prel. Mendelio dėka po visą pasaulį išgarsėjus kaip šventovė. Ten, gali sakyti, per visus metus vykdavo atlydai. Šalia to, tekdavo kas savaitę lankyti parapijos mokyklą su tikybos pamokom.

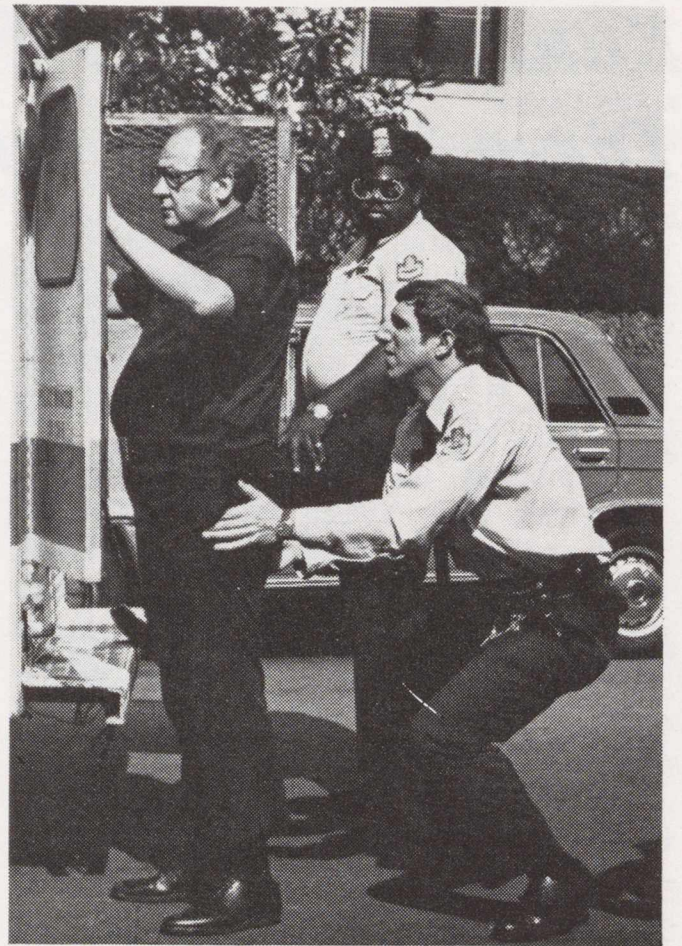
Nuo 1954 iki 1959 rašinėju kas savaitę į vyskupijos laikraštį savo skyrių. Mat, jau tada, dešimts metų prieš Vatikano II suvažiavimą, kai kurie matėm reikalą įvesti liaudies sąmoningą dalyvavimą Mišiose ir Mišias žmonėms įprasminti. 1961 m. kelis mėnesius rašinėju "Rimties Valandėlės skyriui *Drauge*."

Po septynių metų lietuvių parapijoje, kun. Pugevičius buvo 1962 paskirtas vikaru į didelę, naują, amerikiečių parapiją, kur dauguma parapijiečių buvo jauni inteligentai. Jam buvo paskirta organizuoti jaunimą (Catholic Youth Organization) ir tikybos pamokos viešų mokyklų mokiniams (Confraternity of Christian Doctrine). Šalia to, buvo paskirtas arkivyskupijos šeimų skyriaus vedėju (Family Life Director) ir Arkivyskupijos ekumeninių reikalų komisijos nariu.

1965 m. Baltimorės arkivyskupas, kardinolas Lawrence Shehan, atleido kun. Pugevičių nuo visų kitų pareigų ir paskyrė jį Arkivyskupijos Radijo ir Televizijos Reikalų Vedėju. Jis buvo bene pirmas ar antras kunigas visoje Amerikoje paskirtas pilnam laikui tokiom pareigom. Buvo viršininkų pasiūstas į New Yorką ir į Hollywood pasimokyti televizijos ir radijo programų ruošimo. Gavę abiejų viršininkų sutikimą, su episkopu kunigu sujungė protestantų ir katalikų radijo ir televizijos biurus į pirmą Amerikoje bendrą ekumeninį biurą, pavadintą *Ecumedia*.

"Tapau 'elektroniniu' žurnalistu," sako kun. Pugevičius. "Pareigos buvo panašios į laikraščio redaktoriaus pareigas. Aš pats retai televizijoje rodydavau, ar per radiją kalbėdavau. Užsibrėžiau sau pareigą kas savaitę sugalvoti temą, surasti žmones, surežisuoti programas. Komercinės stotys duodavo nemokamai laiką ir ribotas darbo sąlygas: sales, aparatūrą, inžinierius, ir pan. Dažniausiai rodydavom pamaldas, pasikalbėjimus su svečiais, bažnytinę muziką, kartais net vaidinimus. Rasdavau progų pristatyti programas lietuviškomis temomis. Pavyzdžiui, kartą suvaidinom *Sibiro Maldaknygės* ištraukas. Kitą kartą pasikvietėm iš New Yorko aktorių Juozą Bolevičių, kuris anglų kalba labai efektingai suvaidino, už katekizaciją okupuotoj Lietuvoje įkalinto, kun. Juozo Zdebskio kalbą teisme. 1966 m. man teko rūpintis pusvalandžio spalvotos filmos pastatymu ir plokštelės įrašymu iš Šiluvos koplyčios šventinimo apeigų Washingtonė."

Šalia dviejų televizijos programų kas savaitę, kun. Pugevičiui tekdavo kas savaitę surežisuoti dvi radijo programas. Tarp 1965 ir 1974 jis paruošė daugiau kaip tūkstantį religinių radijo ir televizijos programų. 1968 m. jis padėjo įsteigti **Maryland Citizens' Council for Cable Television**, ir tai organizacijai pirmininkavo 1968-1972. Jis buvo 1970-1972 Amerikos katalikų radijo ir televizijos organizacijos—*Catholic Broadcasters' Association*—pirmininkas ir sėkmingai pravedė tos organizacijos išjungimą į tarptautinę katalikų radijo ir televizijos organizaciją, vardu *Unda*. 1967-70 m. prie visų kitų pareigų, Baltimorės kardinolas prašė kun. Pugevičių apsiimti arkivyskupijos informacijos biuro vedėjo pareigas. "Buvo Bažnyčiai audringas laikotarpis. Spauda labai daug dėmesio kreipė į tada vykstančius pasikeitimus Bažnyčios disciplinoje,

Policija krato kun. Pugevičių prieš vežant į daboklę po demonstracijos prie Sovietų ambasados Washingtonė, 1980 liepos 18.

Fr. Pugevičius was arrested with seven other demonstrators at the Soviet embassy, Washington, D.C., July 18, 1980.

visokias vykstančias demonstracijas. Baltimorės kardinolas buvo tada visų laikomas Amerikos hierarchijos *de facto* vadas. Buvau išvedęs telefono liniją kad galėtų spauda su manimi susisiekti net ir nakties metu," pasakojo kun. Pugevičius.

"Nors dirbdavau dvyliką valandų kasdien, vis rasdavau laiko lietuviškiems reikalams. Kai 1972 pasirodė *Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika*, pasiūliau Kunigų Vienybei, kad

Kun. Pugevičius su Lietuvių Informacijos Centro Vedėja Ginte Damušyte, Diakonu Algiu Putrimu (dalinai matosi už p-ės Damušytės), ir A. Razgaičiu New Yorke demonstruoja prie Sovietų atstovybės.

Father Pugevičius, Gintė Damušis, Associate Director of the Lithuanian Information Center, Deacon Algis Putrimas (partially hidden by Ms. Damušis), and singer Mečys Razgaitis (right) join in demonstrating before the Soviet Consulate in New York, Dec. 10, 1984—Human Rights Day. —Photo L. Tamosaitis

jeigu ji apsiimtu išleisti *Kroniką* anglų kalba atskirais numeriais, aš be atlyginimo imčiausi versti ir rūpinčiaus visais spaudos ruošos darbais ir platinimu. Kunigai sutiko ir tokiu būdu 1973 m. dar man dirbant radijo-televizijos darbą, pradėjom leisti *Kroniką* anglų kalba," pasakojo kun. Pugevičius.

Dar prieš 1970 pradėjo Amerikos sociologai paneigti iki tol vyravusią "tirpdyimo katilo"—*melting pot*—teoriją, kad visos tautybės Amerikoje privalo ko greičiau ištirpti ir susilieti į naują amerikiečių tautybę. Pradėjo reikštis stiprus tautybių sąjūdis Amerikoje, *The New Ethnicity* vardu. Tame sąjūdyje stipriausias katalikų elementas buvo a.a. prel. Geno Baroni vadovaujamas *National Center for Urban Ethnic Affairs*, Washington. Kun. Pugevičius buvo pakviestas atstovauti lietuvius.

"Nuo pradžios stodamas į radijo ir televizijos specialybę, nutariau kad to darbo užteks maždaug dešimčiai metų. Televizijos srityje dirba daugumoj jauni žmonės, pilni naujų idėjų bei energijos. Aš toks atėjau į tą darbą ir nenorėjau darbui pakenkti ten pasilikdamas per ilgai," pasakojo kun. Pugevičius. "1973 buvo likę trys metai iki Amerikos Nepriklausomybės dviejų šimtų metų jubiliejaus ir Pasaulinio Eucharistinio Kongreso Philadelphijoje. Jaučiau kad lietuviai galėtų ir turėtų jau tada vykstančiuose pasitarimuose turėti savo balsą. Jau senai buvo kalbama apie koki nors lietuviškos sielovados centrą, kuris ateitų į talką J. E. Vyskupui Brizgiui, klebonams, vienuolynams, organizacijoms. Toks centras jau egzistavo Kanadoje ir Europoje. Vyskupo Brizgio sutikimu, Katalikų Federacija ir Kunigų Vienybė nutarė steigti Amerikos Lietuvių Katalikų Tarnybą. Vyskupo Brizgio prašomas, kardinolas Shehan mane 1973 atleido iš visų pareigų ir paskolino Amerikos Lietuvių Katalikų Tarnybai. Tai buvo pirmas toks atvejis," pasakojo kun. Pugevičius.

Amerikos Lietuvių Katalikų Tarnyba veikė dešimtį metų, ruošdama rekolekcijas ir pasitarimus pastoraciniais reikalais. Didelį atsakingumo našta nešė Marijona Skabeikienė, redaguodama, pavyzdžiui, Katalikų Tarnybos leidinį "351." Popiežiui 1984 paskyrus J.E. Paulių Baltakį O.F.M. vyskupu lietuviams išeivijoje, Kunigų Vienybė perleido Amerikos Lietuvių Katalikų Tarnybą jo žinion ir kunigui Pugevičiui tos pareigos atpuolė.

J.A.V. Lietuvių Bendruomenė kun. Pugevičius yra dirbęs kelias kadencijas Visuomeninių reikalų Taryboje, ir šiuo metu eina tas pareigas. Yra tarnavęs ir Švietimo taryboje. Išrinktas Bendruomenės tarybos nariu iš New Yorko, jis tapo pirmuoju J.A.V. L. B-ės Religinio Reikalų Tarybos pirmininku.

Nuo 1973 m. amžinas Lietuvos Vyčių narys, kun. Pugevičius buvo 1974-1975 Dvasios Vadas Centro Valdyboje, o nuo 1975 iki 1981, Lietuviškų Reikalų Komisijos pirmininkas.

Kun. Pugevičius nuo 1982 m. iki dabr aktyviai dalyvauja Šv. Kazimiero 500 metų Jubiliejaus centriniame komitete. Neseniai buvo pakviestas koordinuoti Lietuvos Christianizacijos 600 metų jubiliejaus vykdymo komiteto informacijas visuomenei.

J.A.V. Kunigų Vienybės narys nuo pat

D-ras Antanas Sužiedėlis, inžinierius Antanas Rudis, kun. Kazimieras Pugevičius ir daktaras Stasys Bačkis susitinka per Institute of American Strategy dedikacijos iškilmes, Virginijoje, 1965.

Fr. Pugevičius with a group of Lithuanian leaders at the dedication of the Center for the Institute of American Strategy, Virginia, 1965.

išventinimo nuo 1974 m. jis yra jos vice pirmininkas.

Kun. Pugevičius nuo 1972 tarnavęs Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos taryboje ir valdyboje, buvo Religinės Šalpos direktorių 1975 kvieistas persikelti iš Baltimorės į Brooklyną ir ten perimt

Lietuvių Katalikų Religinės šalpos Reikalų Vedėjo pareigas.

"Susipažinęs su Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika nuo 1972 labiau susirūpinau Lietuvos tikinčiųjų problemomis. Dar kaip šiandien girdžiu vieno Lietuvos kunigo žodžius man, 'Kunige, gelbėkit! Bedieviai baigia mus pasmaugti!' Tada pagalvojau, kad iš tikrųjų, Lietuvos tikintiesiems ypatingai gali padėti publicistika amerikiečių tarpe. Tam tikslui, mano pažintys su Amerikos dvasiškija, spauda, radija ir televizija tikrai galėtų būti naudingos. Todėl ir apsisprendžiau persikelti į Brooklyną ir apsiimti naujas pareigas.

Religinės Šalpos darbą galima padalinti į tris dalis: (1) visuomenės verbavimas melstis už Lietuvos tikinčiuosius. (2) laisvojo pasaulio informavimas apie Lietuvos tikinčiųjų persekiojimą. (3) moralinė ir medžiaginė talka Lietuvos tikintiesiems."

Nuo 1980-ųjų metų, Religinė Šalpa aktyviai prisideda prie Lietuvos Vyčių jau eilę metų organizuojamų maldų dienos už Lietuvą. Amerikos kankinių šventovėje, Auriesville, New Yorko valstybės šiaurėje, kur šimtai maldininkų dalyvauja iš viso rytinio pakraščio.

Maldai už kenčiančią-kovojančią Lietuvos Bažnyčią puoselėti, Religinė Šalpa siuntinėja parapijoms, vienuolynams bei organizacijoms *Maldos Kalendorių*. Tai kišeninio formato knygelė, kurioje kiekvienai parapijai, vienuolynui bei organizacijai skirta diena organizuoti pamaldas už Lietuvos tikinčiuosius. "Toji skirta maldos diena mums primena kad Lietuva reikalinga mūsų maldos kasdieną," sako kun. Pugevičius.

"Reikalas informuoti laisvąjį pasaulį apie kovą prieš tikėjimo persekiojimą, kultūrinį bei

Kun. K. Pugevičius Ottawoje, Canada, 1981 VI.8-10 prie Kanados Parlamento Rūmų su A. Lusiu, Latvių liuteronų vyskupu Baltų Dienos Kanadoje proga. Father Pugevičius with Latvian Lutheran Bishop in front of the Canadian Parliament, Ottawa, Ontario, June 9, 1981, after reporting to members of the Canadian parliament about the persecution of religious believers in the Baltic states.

Kun. K. Pugevičius, Religinės Šalpos Reikalų Vedėjas, 1982 m. po Australiją keliaudamas praveist rekolekcijas lietuviams ir informuot kitataučius apie žmogaus teisių varžymą Lietuvoj. Tasmanijoje rodo Hobarth'o Arkivyskupui-Riteriai Guilford Young pagrindžio leidinius iš Lietuvos.

Rev. Casimir Pugevičius, on 1982 speaking tour of Australia, shows Archbishop Sir Guilford Young, of Hobarth, Tasmania, material from the persecuted Church in Soviet-occupied Lithuania.

Kun. Kazimieras Pugevičius (kairėje) su Nijole Kersnauskaite ir kun. Gediminu Kijausku, S.J., laukia dalyvauti vyskupijos radijo programoje, Clevelande, 1982 balandžio 25.

Father Pugevičius with Nijole Kersnauskaite and Gediminas Kijauskas, S.J., standing by before going on the air during the diocesan radio program, Cleveland, Ohio, April 25, 1982.

Illinojaus Senatorius Charles Percy, Senato užsienio reikalų komiteto pirmininkas, pakvietęs kun. Pugevičių dalyvauti patariamaj komisijoje, klausosi jo žodžio spaudos konferencijoje, Chicagoj, 1983.

Sen. Charles Percy, Chairman of the Senate Foreign Relations Committee, listens to remarks of Fr. Pugevičius, a member of the Advisory Committee on Religious Persecution in the U.S.S.R. during a press conference.

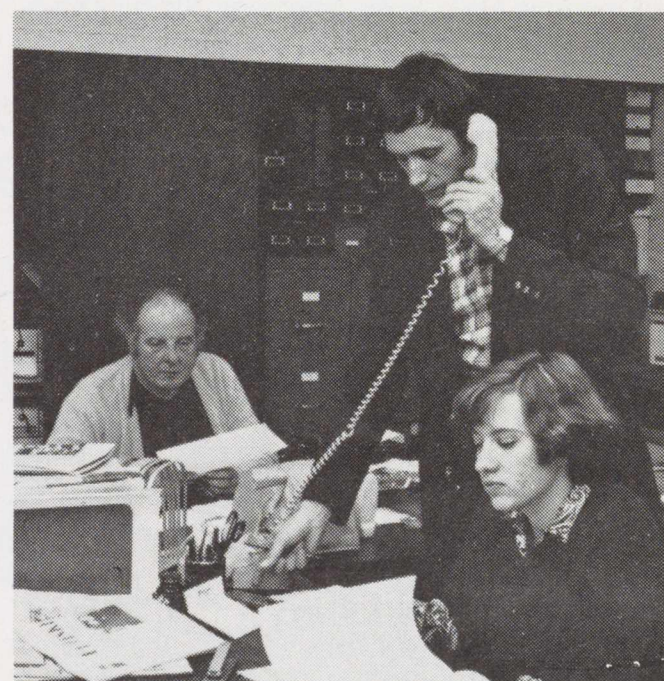
tautinį genocidą bei žmogaus teisių varžymą Lietuvoje, privedė mus 1979 Brooklyne prie Religinės Šalpos įsteigt Lietuvos Informacijos Centrą. Tais metais pas mus atėjo pilnu laiku dirbti politinius mokslus baigusi Gintė Damušytė. Porą metų, kaip savanorė, redagavusi Vyčių Lietuviškų Reikalų biuletinį Marijona Skabeikienė taip pat atėjo į Religinės Šalpos štabą.

Prie Religinės šalpos veikiantis Lietuvos Informacijos Centras dažniais biuleteniais informuoja lietuvišką bei anglišką spaudą, žmogaus teisių ir kitas organizacijas apie tikinčiųjų persekiojimą ir žmogaus teisių pažeidimą Lietuvoj. LIC informaciją aukštai vertina J.A.V. Kongreso Helsinkio Komisija. "LIC didžiausią naštą neša bendradarbis Gintė Damušytė," teigia kun. Pugevičius. "LIC darbas jokia būdu nesikryžiuoja su kitų informacijos agentūrų darbu; anaipol, mes labai gražiai bendradarbiaujame."

1980 m. liepos 18, kun. Pugevičius, organizatorių pakviestas, su Simu Kudirka, Linu Kojeliu ir su Ginte Damušyte dalyvavo jaunimo suorganizuotoj demonstracijoje prie Sovietų ambasados Washingtone, prieš Lietuvos neteisėtą okupaciją ir prieš, ką tik įvykusią, Afganistano invaziją. Demonstrantai už Washingtono miesto įstatymo sulaužymą buvo J.A.V. slaptos tarnybos suimti, pasodinti daboklėn keletai valandų, ir patraukti į teismą. Tačiau jie buvo J.A.V. kongreso atstovų pagerbti.

1982 m. Religinė Šalpa paveldėjo palikimą numatytą "šalpos Lietuvai ir duomenų rinkimui." Religinė Šalpa išigijo nemažos apimties kompiuterį, kur dedama pagrindžio spauda ir kiti daviniai. Kuriam nors žurnalistui arba mokslininkui prašant, galima skubiai ir sistematiškai pristatyti reikalingus davinius apie įvykius Kronikoj, kalinius ir t.t. Kompiuteryje taip pat sukrauta daugiau kaip 25,000 lietuvių ir kitataučių adresų. "Kompiuteris, taip kaip telefonas arba rašoma mašinėlė, jau ne

(Nukelta į 11 pusl.)

Kun. K. Pugevičius, Reikalų Vedėjas, Gintė Damušytė, pavaduotoja, ir svečias Antanas Mažeika, Lietuvos Katalikų Religinės Šalpos raštinėj, Brooklyn, N.Y., 1981 rudenį.

Rev. Casimir Pugevičius, Executive Director, LI visitor Anthony Mažeika, Jr., of the Baltic Freedom League, and Associate Director Gintė Damušis, in the offices of the Lithuanian Information Center, Brooklyn.

KULTŪRA — KAIP DUONA

Praėjusiame (vasario mėn.) L.D. numeryje rašėme apie susirūpinimą išeivijos kultūrine ateitimi, pasikeičiant kartoms ir visuomeninė bei kultūrinė darba ateinant naujiems veikėjams bei kūrėjams.

Išskėlėme keletą klausimų, į kuriuos prašome atsakyti mūsų visuomenės, kultūros ir kitų sričių darbuotojus bei visus LD žurnalo skaitytojus, kuriems rūpi kultūrinė kūryba ir jos ateitis. Juo daugiau asmenų dalyvaus pasisakydami tais klausimais, juo ryškesnį susidarysime kultūrinės ateities vaizdą.

Kol pradės plaukti anketos atsakymai, dar kartą sustojame prie lietuviškos išeivijos kultūros sričių, darbų ir apskritai kultūros reikšmės žmogaus gyvenime paryškino, pasitelkdami mūsų žymų kultūrininką Juozą Brazaitį.

Keičiasi išeivijos kartos—senieji pamažu traukiasi ir užleidžia vietą jaunesniems. Tų, kurie į Ameriką po II-jo pasaul. karo (1949) atvyko pačiame fiziniame ir dvasiniame pajėgume, pačiose kūrybos viršūnėse, šiandienąbelieka vienas kitas. Tie, kurie tik tremtyje buvo pradėję savo kūrybos žingsnius, šiandieną dar yra pilnai pajėgūs ir kūrybingi. Naujas gretas užima jų vaikai, o pridurmai ateina jau ir jų vaikai, studentų amžiaus jaunimas. Taigi, jau keturios kartos reiškiasi kultūrinėje dirvoje, tuo tarpu dar nepalikant didesnės spragos, neužpildytos veikla. Pirmoji, vyriausioji, savo kultūrinius pagrindus atsinešusi dar iš Lietuvos, yra vienintelė gyva sąsaja su tėvynės kultūros laimėjimais. Antrieji, jaunesni, aukštuosius mokslus pradėję arba jau išėję, savo kūrybinius daigus išleidę tėvynės kultūrinėje dirvoje, augo ir brendo svetimose žemėse ir jau ne be svetimų įtakų. Jų vaikams ir jų vaikų vaikams Lietuva yra legenda, nepriklausomybės metai—istorija, viena ir kita karo metų okupacija—praetis ir jie iš tos praeties tik abstrakčiai himno žodžiais begali semtis sau stiprybės. Jie augo svetimos kultūros, jie brendo ir bręsta svetimų įtakų veikiami, jiems lietuviškoji kultūra reikia pasisavinti tikrai fiziniemis pastangomis, nes jų dvasinė būseną formuojasi vyresniems “svetimose”, o jiems—“savose” mokyklose ir universitetuose.

Kadangi gyvenamoji krašto aplinka nėra palanki kultūros kūrybai/literatūrai, menui, muzikai—rimtai, ne pramoginei,—sąlygos lietuviškai kūrybai yra nelengvos. Reikia vidinio noro, valios ir pastangų. Reikia palankios kultūrinės lietuviškos atmosferos, susidarancios iš lietuvių naujai pasirodančių literatūros, meno, muzikos veikalu, savo teatro, savų chorų, savos bendruomeninės veiklos su dainų bei šokių šventėmis, su festivaliais ir suvažiavimais, su studijų dienomis bei stovyklomis...

Kas gi tat būtų toji specifiškai lietuviška kultūra? Ar ji imanoma ir ar reikalinga? Jos aptarimui, jos reikalui ir reikšmei nusakyti pasinaudosime Juozo Brazaičio straipsniu, paskelbtu 1948 metais, taigi, dar daugumai naujųjų ateivių tebesant Europoje, bet jau stovint naujų įvykių angoje, kai lietuviškos kultūros, išsineštos iš tėvynės, sunykimo pavojus jau tada buvo pratomas (Straipsnis pakartotas ką tik išleistame J. Brazaičio Raštų V. tome.).

Keliama pavojaus grėsmė, sielojamasi dėl kultūrinio nusilpimo ženklų, bet kartu ir nepasiduodama beviltiškumui ir apatijai. Klausima, ar būsime ir toliau aukštumų siekėjais, girių, laukų, kalnų medžiotojais, kaip Ibseno “Laukinės anties” medžiotojas, ar

liksime tik “triušių augintojais,” tik kadais pasvajoja apie nušautą “laukinę antį.”

★

“Kultūra,—kaip duona,”—rašo Juozas Brazaitis straipsnyje “Apie kultūros reikalą tremtyje.” Kasdien jomis naudojames. Be jų nebūtume gyvi. Ir neklausime, kas jos yra. Jei kas paklaustų, kas yra duona,—nesiskubintame atsakyti. Pirmiausia pagalvotume: “Keistuolis! Kas yra duona! Mes valgome ir neklausime. O jeigu klausime, tai ne kas yra duona, o kur jos gauti...”

Ir kultūra naudojames kasdien, neklausdami kas ji yra. Kitam ir per visą gyvenimą neateina toks klausimas. Tik jaučiame visa prigimtimi, kad ji mums reikalinga. Pasiilgstame poezijos žodžio, pasiilgstame muzikos, dainos, kino. Panorime pereiti per miestą—ne tam, kad pasidairytume po vitrinas, ne tam, kad rendez-vous turime. Paprasčiausias noras pasidairyti po senamiesčio sukimštų namelių spalvingas plokštumas, neįprastas linijas, uždarumo ir atvirumo, šviesų ir šešėlių žaismą. vis tai priverčia mus paklajoti ir jausti kažin kokio malonumo. Tai visai kitoks malonumas nei prie kortų žaismo ar snaudimo prie krosnelės, ar plepėjimo, nepabaigiamo plepėjimo, su kambario kaimynu apie aukštąją politiką ir kur kas yra apsigoges...

Sykiais mažiau, sykais daugiau pajuntame kultūros reikalingumą sau, savo dvasiai. Kaip duoną įvertiname tik tam tikromis sąlygomis! Kaip saulės šilumą imame branginti tik po apniukusio oro! Pasiilgstame kultūros, kai jos negauname, o kai mūsų prigimtis jos reikalauje.

Taip žmogaus prigimtis reikalauja ir kultūros, kaip ir duonos. Nelaimė, jeigu žmogus kultūros jau nepasigenda arba jeigu jis tenkinasi labai žemos kultūros laipsniu. Nesgi duona duonai, kultūra kultūrai nelygi, nors vardas tas pats. Nepalyginsi kultūros reiškinį, kurių reikalavo mūsų prigimtis ir kuriais mes naudojomes Lietuvoje, ir tų, kuriuos dabar turime. Duona esti blogesnė ir geresnė, kultūra žemesnė ar aukštesnė.

Nuo ko gi priklauso tas kultūros aukštis ar žmogaus kultūringumas?

★

Panašumu pasinaudokim, ieškodami atsakymo ir į šį klausimą. Norint susekti duonos gerumo paslaptį, daroma jos analizė. Norint kultūros aukščio veiksnius susekti, susekti žmogaus kultūringumo matą, reikia analitiškai

pažiūrėti į kultūros svarbiuosius elementus.

Kultūros sąvokoje yra dvi svarbiosios dalys;

1) gamta ir

2) žmogaus veikimas, kuris gamtą perkuria, duoda jai naujų pavidalų.

Gamtos vardu reikia suprasti ne tik išorinį pasaulį, bet ir pačią žmogaus prigimtį. Žmogaus prigimtis gali būti žmogaus kultūrinio veikimo sritis ir objektas. Ją nugenėti nuo “vilko” ir skiepyti jau naujus ūgius reikia ne mažiau kaip medeliui. Ji gali būti ir esti tobulinama pagal tam tikrą idėją. Iš čia ir kyla fizinio ir dvasinio auklėjimo, kultūrinimo reikalas.

Kada kultūrinama žmogaus dvasia, žmogaus prigimtis—turime išvidinę kultūrą; kada kuriamos objektyviosios (šali žmogaus esančios) dvasinės vertybės (menas, mokslas, literatūra)—turime dvasinę kultūrą,” kada kuriamos medžiaginės gėrybės, technika, sudarancios materialinio gyvenimo sąlygas,—turime materialinę kultūrą.

Taigi kultūros vardu vadinamos labai plačios sritys—ir teatras, muzika, romanas, mokslas ir geležinkelio statymas, javų nauja atmaina, žemės drenavimas, miško auginimas ir astetiškas savo asmenybės lavinimas—visa tai gali būti vadinama kultūros vardu.

Kad nesusipainiotų vienu vardu vadinamos tos labai plačios sritys, vokiečiai dvasinę ir išvidinę kultūrą vadina tiesiog kultūros vardu. Civilizacijos žodį jie dažniau taiko išviršinei materialinei kultūrai. Iš čia sakoma: kultūringas žmogus ir civilizotas žmogus. Kultūringas reiškia tam tikrą žmogaus dvasios aukštumą, taurumą. Civilizuotas reiškia žmogų, pasisavinusį materialinės kultūros laimėjimus. Prancūzai priešingai—jiems civilizacija reiškia dvasinę kultūrą.

Šitos keleriopos kultūros nevisada eina kartu. Gali būti labai aukšta išvidinė kultūra, bet labai primityvi materialinė kultūra. Tai ženklas, kad žmogus ar tauta labai daug dėmesio kreipia į savo gyvenimą ir jo tobulinimą, bet mažiau į išorinį pasaulį.

Retesnis yra reiškinys, kad dvasinės kultūros dideli kūriniai, literatūros, muzikos, architektūros, filosofijos veikalai—pasirodytų krašte, kuriame yra menka materialinė kultūra ar kur dvasinė išvidinė kultūra yra žemo lygio. Ir istoriškai imant, dvasinės kultūros didieji veikalai tarpo vadinamuose kiekvienos tautos aukso laikotarpiuose, kada yra pačiame pakilime iš vienos pusės išvidinė kultūra, iš antros materialinė. Graikijoje Periklo laikai, Italijoje renesanso laikai, Prancūzijoje 16-17 amžius, Ispanijoje Servanto-Calderono amžius.

Taigi didžiai dvasinei kultūrai suklestėti iš vienos pusės reikalinga materialinė kultūra, kaip priežastinis veiksnys dvasinei kultūrai kurti, kaip socialinė aplinka jai priimti.

Čia ir noriu stabtelėti ir pabrėžti tą dažnai pamirštamą kultūrinio veikimo atžvalgį išvidinės kultūros būtinumą ir dvasinei kultūrai kurti ir jai priimti. Tik su didele išvidine kultūra gali būti kūrėjas. Tik su išvidine kultūra skaitytojas, žiūrėtojas ar klausytojas gali suprasti, įsijausti ir pasisavinti didelių veikalų prasmę. Tik tada meno veikalas gali praturtinti klausytojo, skaitytojo dvasią, kai jame yra daugiau dvasios turtų, nei pačiame skaitytojuje.

žiūrėtojuje. Tik tada, kai skaitytojas ar žiūrėtojas yra aukštos dvasinės kultūros, jis sukuria ir pareikalavimą aukštojo meno, aukštos kultūros.

Šitas aukštos išvidinės kultūros reikalavimas dažnai pamiršamas. Pamirštama, kad nei gražiai parištas kaklaryšis, nei grakštus skriestuvo valdymas, nei gabi publicisto plunksna, nei pagaliau įsirašymas į kultūros rėmėjus dar nebūtinai yra kultūringo žmogaus ženklas. Net ne tas kultūringas, kurs daug knygų perskaito. Tik tas, kuris supranta save, savo paskirtį ir savo santykius su artimu, su visuomene ir kuris pajėgia savo santykius su jais tvarkyti aukštojo žmoniškumo ribose, tas yra tikrame išvidinės kultūros kelyje. Tik ten netiesiogiai ir tarnauja visa kultūra. Tarnauja žmogaus vertei pareikšti objektyviais kūriniais. Tarnauja tuo pačiu žmogaus vertei pakelti.

Dabar aiškėja atsakymas į pradžioje iškelta klausimą, nuo ko priklauso kultūros aukštis. Būtent, nuo išvidinės aukštos kultūros, nuo jos kūrybingos valios, o taip pat nuo palankių materialinių sąlygų.

Ar tremties sąlygos yra užtenkamai palankios dvasinei kultūrai?

★

Tuo metu, kada susidarė tremtinių bendruomenės, sąlygos dvasinei kultūrai buvo palankios trumpam laikui. Dvigubai palankios. Ir kūrėjai buvo rinktiniai iš Lietuvos. Ir bendruomenė, auditorija, kurioje bręsta kūrėjas, buvo rinktinė. Jos pirmąsčiai nusiteikimai buvo entuziastiški. Ji buvo pasiilgusi kūrybinio ženklo. Ji jautė meno ir apskritai kultūros alkį po karo priespaudos. Ir to nusiteikimo matėm aiškius vaisius: kūrėsi meno kolektyvai, kūrėsi laikraščiai, mokyklos, leidyklos; rašytojų vakarai ar meno ansamblių koncertai buvo sutinkami su džiaugsmo ašaromis; knygos, laikraščiai išgrobstomi. Kultūrinis gyvenimas pagal sąlygas buvo intensyvus.

Bet nūdien materialinės sąlygos pablogėjo. Suaktualėjo duonos klausimas pirmiausia. Maitinimo stoka nualino fiziškai. Pakirto žmonių dinamiką, judrumą. Toliau,—ketverių metų kaimeniškas gyvenimas nuvargino moraliai: suardė nervus, atėmė pagarbą vienas kitam, pasėjo apkalbėjimo ir rietenų, įtarinėjimo maniją (uždarytų vilkų likimas!). Ateities netikrumas prislėgė ir pasėjo apatiją. Emigracijos problema nukreipė nuo kultūrinių reikalų dėmesį. Pinigo reforma atėmė paskutinius materialinius išteklius, sulikvidavo materialines sąlygas, būtinas kultūriniam pasireiškimui ir kultūriniam dinamizmui:—nėra kuo knygos, laikraščio pirkti, nėra kuo jų išleisti, neįmanomi koncertai, ansamblių iškylos. Stagnacijos pavojus!

Šitos sąlygos degradoja žmogų, stumia jį žemyn, nukultūrina. Argi su tokiu entuziazmu dabar sutinkami pranešimai, koncertai kaip prieš trejus metus! Pagaliau ir patys kolektyvai yra. Dabartinėmis sąlygomis kultūrinis asmenų lygis verčiamas smukti, kultūrinė kūryba lėtėti ir lėkštėti. (Labai panašu į dabartinę mūsų būklę.— Red. pastaba.)

Tai nėra priekaištas. Tai tik konstatavimas.

Konstatavimas liūdno reiškinių, bet sunkiai išvengiama.

Mes mėginame toms sąlygoms rodyti atsparumo, ir su didele pagarba tenka vertinti tuos, kurie nesiduoda palaužiami, atkakliai kuria, atkakliai savo kūrybą neša visuomenei, nors žino, kad ir nelabai mielai jau bus priimti. Tie žmonės, kurie savyje ir kituose stengiasi išlaikyti ir sustiprinti vertingo žmogaus dvasią, yra verti tremties rezistentų vardo!

Ar toliau eisime kultūros stiprėjimo ar nukultūrėjimo, keliu?

★

Tolimesnį mūsų likimą gali nulemti dvi išeitys: arba pasaulinis ėtempimas sprogs, ir tada tremtiniai, kurie išliks gyvi, sugrįš namo ir nustos niekinamojo DP vardo. Arba įtampa truks ilgiau, ir DP vardas bus pakeistas daugumai emigranto vardu. Teliesim toliau tik antrąją išeitį.

Emigravusių padėtis, taip, pasikeis. Jie išsiskirstys ir gyvens išblaškyti tarp svetimųjų. Jie bus įjungti į darbą. Įjungimas į darbą atgaivins energiją. Bus laimėtas gyvenimo pastovumas ir pats gyvenimas bus normalesnis. Bet emigrantas negrįš į gyvenimą, prie kurio jis pripratęs Lietuvoje. Didelė dalis išvykstančiųjų yra daugiau ar mažiau inteligentinės profesijos, kuri savaime reikalauja ir aukštesnio dvasinės kultūros lygio. Tenai jie daugumas bus įjungti į fizinį darbą, įjungti į vadinamą proletariatą, kurio kultūrinis lygis vėl yra kitas, tokiu būdu imigrantas atsidurs grėsmėje musileisti į žemesnį dvasinės kultūros laipsnį, grėsmėje atitrūkti nuo savos tautinės kultūros.

Grėsmė bus juo didesnė, kad tautinės kultūros židinių vienur visai nebus, kitur bus maža arba labai primityvūs. Nebus nei meninių kolektyvų, nei bendruomeninės aplinkos, nei tiek spaudos.

Kartoju: prieš akis stovės du pavojai: silpimas tautinės kultūros, silpimas išvidinės kultūros.

Atsidursime panašūs į žmones, kuriuos Ibsenas yra iš dalies parodęs savo *Laukinėje antyje*. Ten Eckdalis kažkada buvo laisvas lokiu ir kitų girios ar kalnų žvėrių medžiotojas. Bet jis pavirto ilgainiui tik triušių augintoju. Jis dabar svajodavo apie savo kalnus ir lokius ir, kad išvaizduotų anas laisvos medžioklės dienas bent savo fantazijoje, jis nušaudavo triušį. Taip, jis dar pasvajodavo, bet jaunosios kartos atstovas, svajojęs būti meniniku, faktiškai yra virtęs tik fotografu ir jau yra visiškai savim patenkintas. Net aukštesnio žmogaus svajonėmis negyvena. Tai žmogaus nusileidimas nuo aukštybių idealų į žemesnius. Nuo aukštesnės kultūros reikalavimų į pasitenkinimą menkesne kultūra.

Šitas galimos ateities svarstymas neturi tikslo pesimizmą skelbti. Tai tik pažvelgimas tiesai į akis. Visų emigracijų esti panašus likimas. Iš pradžių didelis kūrybinis ir kultūrinis pakilimas,—kaip gėlės šaka tebežydi, įstatyta į vandenį. Toliau pozityviosios veiklos nuovargis ir tik negatyviosios pakilimas: prikašiojimai vienas kitam, kurie baigiasi tarpusavio suskilimu ir kova. Dar toliau,—aprimsta kova, ir prasideda apatija visuomeniniam ir

kultūriniam darbui. Pagaliau—fizinis sunykimas, senųjų išmirimas, jaunosios kartos išiliejimas į vietinę visuomenę...

Tas procesas vyksta su visom emigracijom, tik ne visur vienodu tempu. Tempo pagreitinimas ar sulėtinimas priklauso bent iš dalies ir nuo pačių imigrantų. (Čia ir yra mūsų kozyris.) Sąmoningos pastangos, organizuotos pastangos ir valia gali ilgesniam laikui sustabdyti imigrantų tautinės kultūros nykimą, ar užkirsti kelią išvidinės kultūros lygiui smukti. Man net rodos, kad lietuvis, pvz., lengviau ir ilgiau išlaikys savo tautinę kultūrą ir savo žmogiškosios vertės pajautimą. Priežastis paprasta: lietuvis yra stipresnės išvidinės kultūros, stipresnių tradicijų, latvis, pvz., yra stipresnės techninės kultūros ir stipresnio oportunizmo (prisitaikymo). Dėl to ir emigracijoje lietuvis išliks ilgiau savitas, latvis greičiau prisitaikys. Lietuvis jausis naujam gyvenimui ilgiau svetimas, latvis į jį lengviau išilies ir greičiau bus patenkintas.

Minėjau, kad didelėmis valios pastangomis galima ilgiau pratęsti tautinės kultūros nykimo procesą. Tarp priemonių šiam procesui stabdyti dėmesio ypačiai vertos šios:

1. Kai aušrininkai norėjo atgaivinti lietuvišką samonę, jie griebėsi piešti gimtosios žemės praeities paveikslus. Šita priemonė niekada nesensta, tik turi būti atitinkamai pritaikyta. Mūsų reikalui būtina sąmoningai palaikyti ir gaivinti savyje mintį apie savo praeitį: kokio kultūrinio aukščio esu buvęs ir privalau būti, kokis mano pasirodymas gali pelnyti pagarbos man ir mano tautai. Būtina nenusileisti iki minties, desperacinės minties: "vis tiek negrįšiu, kam man tos pastangos; kam tas akmens ritimas prieš kalną, o, be to, manęs čia niekas nepažins, niekas neįvertins"...

2. Būtina palaikyti savyje norą, interesą lietuviškos kultūros vertybėms, lietuviškai knygai, muzikai, tradicijoms. Kol bus interesas aukštesnės tautinės kultūros apraiškoms, kultūrinėms pramogom, nebus nei laiko nei, svarbiausia, noro tom pramogom, kurios degradoja žmogų—girtavimui, kortavimui ar kitos menkos rūšies azartui.

3. Dvasinei kultūrai ne tik kurti, bet ir pasisavinti bei savyje išlaikyti reikia valios, reikia nemažų pastangų. Neužmirškime, kad kiekviena aukštesnės kultūros apraiška, menas, mokslas, literatūra, kuri gali palaikyti ir plėsti mūsų išvidinę kultūrą, reikalinga pastangų, reikia bent pradžia tam tikro valios prisivertimo. Kodėl taip, savaime suprantama, nes veiklas, kuris gali praturtinti mūsų vaizduotę, mūsų protą, reikalauja tą protą ar vaizduotę ėtempti, kad veikalo turinį suprastum ar išivaizduotum. Menkavertė kultūra, menkavertė knyga dėl to taip ir duodasi paskaitoma, taip kartais vilioja, kad ji nereikalauja jokių pastangų. Dar mažiau valios ir pastangų reikalauja tokie kultūros surogatai kaip išsigėrimas ar kortavimas (nebent pastangų pinigam susirasti, kad galėtum išsigerti!).

4. Kas nori išlaikyti savo žmogiškąją vertę ir tautinės kultūros pajautimą, jau dabar turi tos srities nė kiek neužleisti, nes išvidinė kultūra, jei neina pirmyn, tai vietoj neilgai stovi ir rieda atgal. O riedančią jau daug sunkiau sulaikyti. Šitas išvidinės kultūros išlaikymo momentas

įpareigoja kiekvieną dar paskutinėm dienom, kol yra lietuviška bendruomenė, kol yra lietuviškos kultūros židinių ir kolektyvų, kol yra lietuviškos spaudos ir medžiagos susidaryti kuo didžiausias atsargas. Atsargas ne tik lagamine, svarbiausia—prote, širdyje, valioje, vaizduotėje.

Paskutinis klausimas: ar visa tai apsimoka? Jeigu gresia bendra tendencija nukultūrėti ir nutausti, tai ar verta dar rodyti rezistenciją tam nutautimui, ar gal pasinerti į naują gyvenimą ir stengtis virsti tokiais, kaip tie, kurie tuo vietiniu gyvenimu gyvena ir tarp kurių mes būsime atsiderę?

★

Taip, galima leisti į dugną ir virsti tuo, kuo aplinka pavers. Galima laikytis paviršiuje, ir nors būsime proletariatas dirbamo darbo atžvilgiu, bet liksime aristokratai dvasios taurumo, kultūringumo atžvilgiu. Pirmuoju atveju net geriau apsimokės. Antruoju atveju reikės daug heroizmo, kovos. Kas norės lengvesnio gyvenimo kelio, pasirinks pirmąjį, kas garbingesnio ir Lietuvos verto—antrąjį. Iš tikrųjų apsiprėsti už vieną ar antrą kelią priklausys ir nuo to, kaip kiekvienas sau išsiaiškinsim, kas mes esam. Ar esam pabėgę? Pabėgę nuo mirties ir kančios baimės? Kaip karys iš fronto? Ar esam pasitraukę. Pasitraukę kaip tie, kurie pakeičia frontą, kad iš naujų pozicijų toliau priešintųsi? Net jeigu pabėgom iš baimės, ar dabar tebenorime būti rolėje dezertyrų, ar karių, grįžtančių į frontą ir kovojančių naujose pozicijose? Kovojančių tuo tarpu ne ginklu, bet savo kultūrinių tradicijų išlaikymu, savo tautinės kūrybos išlaikymu ir palaikymu, savo šviesios širdies, blaivaus proto, geros valios pranašumu . . .

Mėginta išvelgti galimybės, Nesam tokie, kuriuos reikia vienaip ar kitaip įkalbinėti. Kiekvienas pats apsispręs."

Akivaizdoje naujo lietuviškos kultūros sunykimo pavojaus ir keliame šį klausimą, ir skelbiame anketą, prašydami mūsų kultūrininkus, kultūros kūrėjus bei vartotojus, mūsų visuomenės darbuotojus pasisakyti ir paieškoti vilčių ir pragiedrulių, vyresniesiems iš kultūrinės veiklos barų išeinant, jauniems dar nedrąsiai į juos žvelgiant, dar pirmuosius žingsnius bandant.

RAŠYTOJO IGNO ŠEINIAUS, gyvenusio ir mirusio Švedijoje, turime jo paskutinį apysakų knygą—"Vyskupas ir Velnias." 230 pusl. Kaina \$3. Įvadą "Ignas Šeinius gyvenime ir kūryboje," parašė Juozas Lingis.

Ignas Šeinius yra parašęs daug knygų: "Kuprelis," "Nakties Žiburiai," "Bangos Šiaučia," "Vasaros Vaisės," "Siegfried Imerselbe Atsijaunina," "Diplomatai," "Aš dar kartą grįžtu," "Kas tu esi, lietuvi?" "Raudonasis tvanas." Jis taip pat yra parašęs 7 knygas Švedų kalboje. Jos visos išspaudtos.

"Vyskupas ir Velnias" galima gauti:

LIETUVIŲ DIENOSE

4364 Sunset Blvd.
Los Angeles, CA 90029

... Kun. Pugevičius

(Atkelta iš 8 pusl.)

prabanga. Palengvina techniską darbą taip, kad galima daugiau jo apsiimti. Jeigu rimtai dirbam lietuvišką darbą, negalime pasitenkinti 19-to šimtmečio priemonėmis," sako kun. Pugevičius.

1984 m. Kunigų Vienybė perleido religinei Šalpai *Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos* leidimą atskirais numeriais. 5000 egz. kiekvieno *Kronikos* numerio Religinė Šalpa išsiuntinėja vyskupams, senatoriams ir kongresmanams, kitataučių spaudai, žmogaus teisių organizacijoms, atstovybėms.

Elizabeth'o klebonui kun. Petriui Žemeikiui tarpininkaujant, Religinė Šalpa 1979 buvo pakviesta, kaip misijoms šelpti organizacija, praversti rinkliavas keturiuose Newark'o arkivyskupijos parapijose. Philadelphijos diecezijoj panašų kvietimą išrūpino kun. Jaraška, Bostone kun. klebonas A. Kontautas. Per praeitą penkmetį, praverstos rinkliavos Washingtono, Baltimorės, New Yorko ir Brooklyno kitataučių parapijose. "Viena svarbiausių pareigų," kalba kun. Pugevičius, "yra šviesti kitataučius apie tikinčiųjų persekiojimą Lietuvoj. O susidomėjimas nepaprastas. Paskutiniu metu, kai visur nespėjam, į talką ateina kiti lietuviai kunigai ir diakonai. Gaunam kvietimų ir per televiziją ir radiją kitataučiams pakalbėti šia tema. Viso to rezultate, juntam didėjančią kitataučių moralinę bei medžiaginę paramą."

Medžiaginė šalpa Lietuvos tikintiesiems nesumažėjo, nežiūrint visų okupanto trukdymų. Bet kaip tik šiuo reikalu mažiausiai galima ir kalbėti, kadangi priešas taip pat šia veikla

domisi, norėdamas sutrukdyti. Galima tik pasakyti kad religinė šalpa Lietuvai šiuo metu yra reikšminga savo kokybe ir savo kiekybe. Esame nepaprastai dėkingi visiems, kurie prie Religinės Šalpos darbo bent koku būdu prisideda," kalba kun. Pugevičius. "Niekados nesu dirbęs prasmingesnio kunigiško darbo."

AR JAU TURITE

dvi istorines knygas anglų kalba, "Day of Shame," parašyta Algio Rukšėno. 368 pusl., gausiai iliustruota. Sumažinta kaina \$7 (pasiuntimas \$1).

Taip pat Simo Kudirkos biografija "Simas," 120 pusl., sumažinta kaina \$4. Siųskite čekius:

LIETUVIŲ DIENOS

4364 Sunset Blvd.
Los Angeles, CA 90029

Prašome atnaujinti "LIETUVIŲ DIENŲ"

prenumeratą 1985 metams

Prenumeratos kaina:

JAV—\$20.00

CANADA—\$27.00

Garbės prenumerata—\$35.00

Canada—\$50.00

LIETUVIŲ DIENOS

4364 Sunset Boulevard

Los Angeles, CA 90029

Telefonas: (213) 664-2919

Kun. K. Pugevičius, Katalikų Radijo ir Televizijos darbuotojų pirmininkas Amerikoje, įteikia pažymėjimus nusipelnusiųjų televizijos stočių atstovams Chicagoje 1967 rugp. 25 d.

Father Casimir Pugevičius, president of the Catholic Broadcasters Association, presenting national awards to broadcasters, Aug. 25, 1967.

Mano pažiūra į "tolimašias paraleles" ir ekskursijas į priešistorinius laikus yra skeptiška. Palaiminti tikintieji ir mėgėjai tolimų kelionių į neolitą ar mezolitą! Aš tuo netikiu. Yra tam tikrų idėjų, bendrų visai žmonijai, bet tai dar nereikia, kad būtų koks nors tiesioginis gimingumas ar pareinamumas per dideles distancijas erdvėje ir laike. Tai bendrai žmogiškos idėjos (vokietis etnologas Bastian jas pavadino "Elementargedanke").

Pailiustruosiu tokiu pavyzdžiu. Seniausias išlikęs žmonijos epas yra "Gilgameš," senesnis ir už Bibliją. Jis išliko surašytas kyliaraščiu dvylikoje apdaužytų molinių lentelių, kurios buvo surastos Asirijos valdovo Ašurbanipalo (669-626 m. pr. Kr.) bibliotekoje Nineves miesto griuvėsiuose. Tenai tarp kitko aprašytas toks epizodas.

Buvo laukinis žmogus Enkidu, nepaprastai stiprus. Jis laikėsi kartu su laukiniais gyvuliais (gazelėmis), kartu su jais krimto žolę ir ateidavo prie upės atsigerti. Jis išardydavo medžiotojų pastatytas gyvuliams gaudyti žabangas, užpildavo žemėmis vilkaduobes, padėdavo gyvuliams ištrūkti nuo medžiotojų. Gilgameš patarė medžiotojui, kad nuvestu šventyklos prostitutę tam laukiniam žmogui prisijaukinti. (Maldyklų prostitucija daug kur Oriente buvo praktikuojama: net kilmingos moterys turėjo tam tikrą laiką atitarnauti dievaitei, kaip prostitutės, o jų uždARBIS eidavo maldyklos naudai.) Enkidu, kurio gimimo vieta buvo grynas laukas, pagaliau atėjo su savo gyvuliais prie atsigėrimo vietos, "jo širdis džiaugėsi su gyvuliais prie vandens." Prostitutė išsirengė ir sugundė Enkidu, kuris tada su ja užsiimdinėjo šešias dienas ir septynias naktis, kol jo vyriškos jėgos išsisėmė. Norėjo jis grįžti prie savo gyvulių, bet gazelės dabar bėgo nuo jo šalin (kaip nešvaraus?) Tada prostitutė jam sakė: "Eikime į Uruk miestą, ten yra šventa maldykla, skirta Anu ir Ištar, ten gyvena Gilgameš, didelis stipruolis, kaip laukinis bulius, galėsi su juo rungtis." Enkidu paklausė, nuėjo su prostitute į Uruk miestą, susitiko su Gilgamešu, su juo susigrūmė ir buvo nugalėtas (6). Įdomi istorija. Čia galime tik pridėti Donelaičio žodžius: "Ale labai kytriai: nes greitos moterų klastos/Kartais ir kytriai klajā moka prigauti..."

Dabar iš Asirijos grįžkime į mano tėviškę Kupiškį. Mano sesers vyro Povilo Sasnausko motina apie 1937 m. buvo kokių 65-70 metų senutė, amžių nugyvenusi Aukštupėnų km., Kupiškio par. Tada ji pas marčią sėdėdavo lovoje ir vis kalbėjo rožančių. Buvo labai rami senutė. Parvažiavęs šventėms, aš užsipuoliau ją, kad pasakytų man pasakų, kaip ji vaikams sakydavo. Ilgai prašoma, pagaliau sutiko: "Na, tai pasakysiu vieną apie karalaitį." Pasaka buvo labai įdomi (7).

"Kitą kartą žaidė kieme auksiniu obuoliuku karaliaus sūnus. Atskrido varnas, pagavo obuoliuką ir nešasi. Vaikas vytis tą varną. Nusivijo miškan ir paklydo. Ieškojo, ieškojo ir niekaip negalėjo vaiko surasti. Kaip jis ten gyveno, niekas

DIEVAI ir DEMONAI

Kas sukūrė mitologiją:
liaudis ar kriviai ir poetai?

Rašo DR. JONAS BALYS

"There is no final system for interpretation of myths, and there will never be any such thing."—Joseph Campbell

nežinojo; kartais jį pamatydavo tai piemuo, tai medžiotojas, bet niekaip negalėdavo prisivilioti—kai tik pamato žmogų, bėga kaip laukinis, pasislepia, ir niekas negali jo rasti. Ko nedarė karalius, kokių dovanų radėjui nepažadėjo, viskas niekais ėjo.

Praėjo keli metai, karalaitis užaugo. Tarnavo tada karaliaus dvare trys seserys. Jos sumanė prisivilioti karalaitį. Eina vyresnioji pas karalių ir sako:

—Reikia miške pastatyti klėtį, ten uždaryti gražius žirgus, karalaitis panorės žirgų, ir sugausim jį ten.

Viską taip ir padarė. Pirmą naktį eina klėtin vyresnioji sesuo. Ateina karalaitis, vaikšto apie klėtį ir dainuoja:

Kieno, tūta, aukšti svirnai,
Kieno, tūta, širmi žirgai,
Tymo balnu pabalnoti,
Aukso kamanom žaboti?

Merga neiškentus atsakė:

Tavo tėvelio aukšti svirnai,
Tavo tėvelio širmi žirgai,
Tymo balneliais pabalnoti,
Aukso kamanėlėm pažaboti.

Kai tik karalaitis išgirdo jos balsą, taip ir nulėkė miškan.

Kitą naktį eina antroji sesuo. (Ir su ja tas pats atsitiko, todėl čia nekartojame. —JB)

Trečią naktį eina jauniausioji sesuo. Ir vėl ateina karalaitis, ir vėl dainuoja. Ta, užsislėpusi už durų, tyli ir tyli. Kai tik įžengė karalaitis pro duris, ji greit uždarė duris ir užstūmė. Karalaitis ir šiaip prašosi, ir taip prašosi, ji durų nebeatidaro. Gražūs žirgai, graži merga, ir aprimo karalaitis. Atvažiuoja rytą tėvas ir atranda karalaitį su merga abu klėtyje. Apsidžiaugė karalius ir apvedino juodu. Ir aš ten buvau, dar ir tą mergą pažinau."

Labai įdomi ir graži pasaka, su trijų veikėjų pastangomis ir dainuojamais posmeliais. Tai rodo, kad pasaka yra labai sena. Tačiau aš nesu fantastas ir nepadarysiu išvados, kad lietuviška tautosaka siekia priešistorinius laikus, yra gimininga net Gilgameš epui ir t.t. Čia bendra yra tik idėja, kad moteris sugeba prisivilioti vyrą, kas iš patyrimo jau nuo amžių yra visiems žinoma. Moteris sušvelninanti vyro būdą. Prez. Reaganas vaizdžiai pasakė, kad jei ne moterų itaka, tai ir šandie vyrai, kaip akmenys amžiuje, vaikščiotų su kuokomis ir skaldytų vieni kitiems makaulės. Feministėms toks komplimentas nepatiko. Deja, galvų skaldymo ir dabar pasitaiko, ir... dažnai dėl tų pačių moterų.

Kitas pavyzdys. Susimąščiusio ar nuliūdusio ir ranka galvą pasirėmusio žmogaus figūra (mūsų "smūtkelis") randama iš seno ne tik Vakarų ir Rytų Europos religiniame mene, bet tokių stovyklėlių turi ir Afrikos negrai, ir neolitinės kultūros atstovai—ca. 5000-4800 m. pr. Kr.), kaip rodo molinės stovylėlės, rastos prie Juodosios jūros Rumunijoje (žr. M. Gimbutienės minėtą straipsnį psl. 53). Tai paprastas žmogaus nuotaikos pasireiškimas, būdingas visiems laikams, bendras visoms rasėms.

Muziejuose galima užtikti senus Madonos

PRAŠOME!

Pagal savo išgalės aukoti TAUTOS FONDUI

savo uždaviniams vykdyti Lietuvos Laisvės Išdūi—laisvajai Lietuvai padėti atsistatyti, 6-šiomis kalbomis ALTOS informacijoms leisti, radijo transliacijoms į okupuotą Lietuvą finansuoti ir politiniams kaliniams gelbėti. Nepamirškite tam tikrą procentą ir savo testamente įrašyti:

Non-profit Tax Exempt Corporation
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION
P.O. Box 21073, Woodhaven, NY 11421

BALTIC BAKERY

JUOZAS ir ALDONA ANKAI—savininkai
4627 S. Hermitage. Chicago, IL 60629—telef. (212) LA 3-1510
— ir —
2616 W. 69th St., Chicago, IL 60629—telef. (312) 737-6734
Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis

paveikslus, kaip ji visai realistiškai maitina savo Kūdikėlį. Yra išlikusi skulptūra iš Egipto 18 dinastijos laikų (ca. 1550 m. pr. Kr.), kaip jų svarbiausia deivė Isis laiko ant kelių ir žindo savo sūnų Horus (žr. "An Illustrated Encyclopedia of Mythology," ed. by R. Cavedish, 1980, p. 106). Čia nereikia ieškoti kokio "motyvų skolinimo" tarp Isis ir Marijos. Tai pats natūraliausias dalykas, kol nebuvo išrastas guminis žindukas (sumanūs lietuviai jį padarydavo ir iš karvės rago, suminkštindami verdančiame vandenyje). Ir šandie Italijoje, Ispanijoje ar Meksikoje liaudies moterys nesidrovi viešai žindyti savo kūdikius.

Dėl M. Gimbutienės "matrilinearinės kultūros" senumo reikia pastebėti, kad moterų kultyvuojamas žemės darbas nebuvo pati pirmą kartą arba seniausia ūkio forma. Žemdirbystė jau reikalavo sėslumo. Tuo tarpu pirmą kartą žmogus buvo klajoklis medžiotojas (ir žvejys), sekąs žvėrių bandas (žr. piešinius urvuose Prancūzijoje ir kitur). Ir tas medžiotojas buvo vyras. Pirmas žmogaus prisijaukintas gyvulys buvo šuo, kaip medžiotojo pagalbininkas. Vėliau žemdirbiai prisijaukino kiaulę. Mūsų liaudies išmintis sako: "Boba neturėjo bėdos, tai išitaisė paršiuką" (kuris dažnai serga arba neėda).

* * *

Jau nebe pirmas kartas, kai man tenka kritiškai pasisakyti, ką kiti yra rašę lietuvių mitologijos klausimais. Diskusijos yra sveikas dalykas. Kai aukščiau paminėti autoriai ėmė daugiau rašyti ir skelbti savo kontraversines teorijas, tai ir man buvo paskatinimas tuos klausimus giliau pastudijuoti. Taip susidarė nemaža mitologinių veikalų biblioteka, kurios žymi dalis dabar jau atsidūrė ALKA Muziejaus Tautosakos kambaryje Putname. Kas norės studijuoti mitologiją, turės nuvažiuoti į Putnam, Conn.

Sakoma, kad kiek yra išymių mitologų, tiek atsiranda mitologinių teorijų. Turi pagrindo amerikiečių produktyvaus mitologo Joseph Campbell nuomonė, kad nėra tokios teorijos, kuri išaiškintų visus mitus ir toks dalykas iš viso negalimas. Visos teorijos ir visi garsūs mitologai suranda ir aiškina tik dalinę tiesą. Kiekvienos teorijos populiarumas nėra amžinas.

Dabar daugeliui patinka prancūzo Georges Dumezil "tripartinė teorija." Esą, pirmą kartą bendruomenėje buvo trys ryškūs sluoksniai arba luomai: dvasiškiai, valdovai-kariai ir liaudis arba ūkininkai, t.y. žemdirbiai ir gyvulių augintojai. Kiekvienas tas luomas kūrė ir puoselėjęs savo pasaulėžiūrą ir mitus. Atydžiau pasižiūrėjus, galima pastebėti, kad nebuvo visiškai taip. Dažnai kilties viršininkas kartu buvo ir vyriausias dvasiškis (tradicija išliko iki Rusijos caro). Tik vėliau atsiradusi didesnė diferenciacija, kai išsivystė šamanų-vaidilų-kunigų luomas. Man atrodo, kad gana anksti atsirado ir ketvirtasis luomas: kūrėjai (poetai, architektai, skulptoriai, dailininkai) ir amatininkai (auksakaliai, ginklakaliai, puodininkai ir kt.) Aš juos pavadinau miestelėnų luomu, susitelkusių prie valdovo rezidencijos. Prisižiūrėkime tik į egiptiečių ir maya

piramides, jų skulptūras ir piešinius—tik profesionalai galėjo juos sukurti. O kas sukūrė mitus? Poetai, dramaturgai, bardai — minezingeriai, spelmanai, skomarochai. Žinomoji mūsų daina, viena seniausių ir gražiausių, taip prasideda: "O aš dainorius / Ir dainorėlis". Ir dainų studentėlis (pirmą kartą dainuotoja sakė: "Aš dainų špielmonėlis"). O kas nori išmokti (Gražiai dainuoti, / Tai prie manęs tur stoti." (8)) Taip sako dainininkas profesionalas-kūrėjas. Šios dainos yra daug variantų (užregistruota per 30). Tokie asmenys galėjo sakyti: "Aš atdarysiu dainų skrynelę . . ." Istorijoje yra užrašyta žinia apie prūsų dainių Riksėlį, dainavusį puotoje, kurioj dalyvavo Vytautas ir kryžiuočių ordino magistras. Žygimantas Augustas irgi klausėsis populiaraus dainiaus.

* * *

Šandie mes neturėtume klasikinės mitologijos, jei nebūtų išlikę "Homero himnai," Hesiodo "Theogonia", Aeschylus, Sophocles ir Euripides dramų ir tragedijų, toliau veikalai, kuriuos paliko Pindar, Apollodorus, Apuleius, Ovidius, Virgilius ir kt. autoriai. Remdamosi tais veikalais, Dresdene gimusi Edith Hamilton parašė visą knygą: "Mythology: Tameless Tales of Gods and Heroes" (daug laidų, pirmą 1940 m.). Neturėtume ir garsios bei gausios skandinavų mitologijos ir jų sagų (sakmių), jei nebūtų išlikusios senoji ir jaunoji "Edda", jei nebūtų rašęs islandietis Snorre Sturlasson (1179-1241), arba jo raštai būtų žuvę. Žinoma, tie autoriai ne viską patys išgalvojo, jie panaudojo žmonėse paplitusias tam tikras tradicijas, jų griaučius, tačiau poetai jas toliau išvystė, sukūrė ištisą sistemą. Teisingai rašo E. Hamilton: "The myths as we have them are the creation of great poets." Mes nieko nežinotume apie mitinę kilmę tokių deivių, kaip Aphrodite (meilės) ir Demeter (žemės vaisių), jei nebūtų išlikę "Homero himnai" iš 8-7 amž. pr. Kr.

Mūsų mitologiją bandė atkurti J. Kraševskis, Th. Narbutas, S. Daukantas, L. Jucevičius, V. Krėvė. Romantikai išgalvojo Praamžių ir Mildą. Toliau mūsų mitologiją "praturtina" M. Gimbutienė ir A. J. Greimas. Tačiau aš toje kūryboje nedalyvauju. Aš mitologiją tik tyrinėju, nieko neprasimanydamas.

IŠNAŠOS

- 1) Lietuvių Tautosakos Lobynas, II. 1951, p. 45-50.
- 2) Ten pat, p. 53-54.
- 3) Ten pat, p. 17-23, 26-38.
- 4) Tautosakos Darbai, III. 1937, p. 200-202.
- 5) Ten pat, p. 172.
- 6) A. Heidel, The Gilgamesh Epic. Chicago University Press, 1946, p. 21-24.
- 7) J. Balys, Lietuviškos pasakos. 2 leidimas. Chicago, 1951, p. 165-166.
- 8) J. Balys, Lietuvių dainos Amerikoje, Boston, 1958, p. 2, nr. 2.

GAUTA PAMINĖTI

"M. K. Čiurlionis kūrėjas ir žmogus." Parašė kun. Stasys Yla. 469 pusl., iliustruota, kietais viršeliais. Kaina \$15.00. Išleido Lietuvių Bibliotekos leidykla, Chicagoje.

LIETUVIŲ DIENOS

4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, CA 90029

.....

...Turėkim viltį

(Atkelta iš 4 pusl.)

Dirba ir raketos, bet nespėja vytis Amerikos technologijos. Tad taikosi, kur tik gali, technines paslaptis vogti ar kopijuoti.

Pasaulinio masto aplinkoje sovietai yra labai blogoje padėtyje. Jie yra vieni vieni, be draugų ir be sąjungininkų. Kas juos gintų karo atveju? Ar Japonai, ar Vokiečiai, ar Kinai, ar Anglai, ar Amerika? Tad tie nėra tokie stiprūs, kaip atrodo iš paviršiaus. O viduje, jie yra dar silpnesni. Milijonai žmonių laukia jų galo ir kapituliacijos.

Už tai, okupantai visko bijo. Jie turi tankus, raketas ir bombas, bet yra tiek silpni, kad bijo mažo kryželio. Bijo rožančiaus ir bijo mažutės maldaknygės. Velnias bijo kryžiaus. Tad rusai nuvertė kryžius ir rūpintojėlius ne tik Vilniuje, bet ir visoje Lietuvoje. Meškučiuose, ant Kryžių Kalno, okupantai ne tik nuvertė kryžius, bet nupiovė ir klevą, kuris buvo pasodintas Nepriklausomybės laikais. Medį nupiovė, o šaknys liko. Kasmet vėl auga naujos atžalos. Su šaknimis išrauti lietuvių laisvės troškimo jiems nepavyko. Iš nukirsto medžio žmonės padarė kryžių, ir ten vėl įkasė. Okupantai kerta kryžius, o žmonės juos vėl stato, ir statys kol Lietuva vėl bus laisva.

Visoje pasaulio istorijoje nėra viena valstybė, kuri bijojusi tokių dalykų ko bijo dabartinė Rusija: neleidžia mums pamatyti savo gimtųjų namų ir aplankyti savo senelių kapų—nes bijo kad pamatysim jų "rojų"; neleidžia žmonėms keltis gyventi pas savo gimines užsienyje—tam stato aukščiausias sienas, ne apsiginti nuo priešų (kaip Kinai buvo pastatę) bet sulaukyti, kad kas nors iš jų "rojaus" nepabėgtų. Vargšai okupantai . . . neleidžia nusiusti ten knygą ar laikraštį, nes bijo, o labiausiai bijo lietuviško ženkliuko ar vėliavėlės. Okupantai nujaučia, kad jų pralaimėjimas artėja. Neapgins jų nei tankai, nei raketos.

Bolševikai laimėjo revoliuciją žadėdami laisvę ir žmogaus teises. Po to, jie įvedė tokią diktatūrą, kur visos laisvės yra užgniaužtos. Dabar, žodis "laisvė" yra jų didžiausias komunistų priešas. Laisvės troškimas, kuris jiems atnešė laimėjimą, dabar yra ta bomba, kuri juos pačius sunaikins.

Istoriniai faktai rodo, kad visos imperijos, kurios rėmėsi prievarta ir žmonių kankinimais, sugriuvo kaip kortų namelis.

Kiek ilgai okupacija tęsis, ir kiek ilgai rusai išlaikys milijonus pavergtų žmonių, niekas dar neatsakys. Juodukų vadas Martin Luther King, Jr. pranašavo savo tautai laisvę, sakydamas "I have a dream." Taip ir mes tikime, ir turėkime viltį.

Ateis laikas, kai nuo Baltijos iki Juodųjų jūrų kelsis pavergtosios tautos. Truks vergijos pančiai, dabartinė rusų imperija grius, kaip griuvo ir kitos diktatūros. Tada kelsis visos tautos į laisvą gyvenimą. Kelsis ir mūsų tėvynė Lietuva!

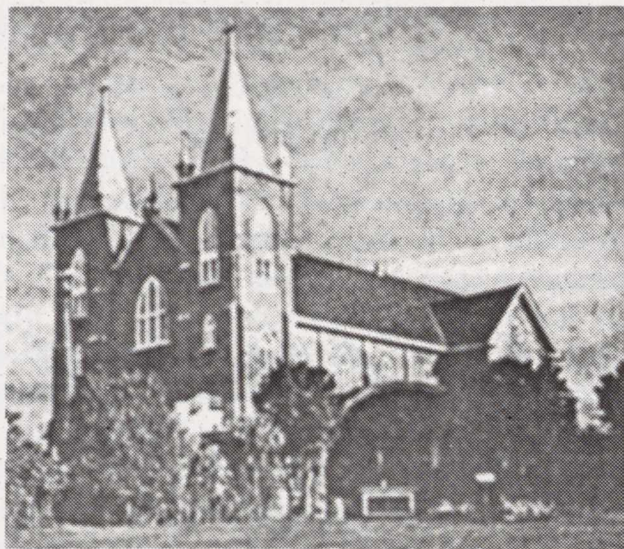
Miestelis Wilno Kanadoje

Kaip jis ten atsirado? Tai išaiškina lenkų laikraštis "Gwiazda Polarna," 1981 m. rugp. 15 d. leidinyje (Wisconsin, Stevens Point).

Šis miestelis yra netoli Toronto, Ontario, arti vadinamos Kanados Kankinių Šventovės, Midland. Miestelio užuomazga esanti tokia: 1859 m. atvyko į tą vietą viena lenkų Košubų šeima, išigijo žemės ir isikūrė. 1864 m. per Quebec atvyko į ten dar pora šeimų. Taip pamažu atvyko ten daugiau Košubų ir tokiu būdu susidarė "Kanadyjskije Koszuby" kolonija iš 150 žmonių.

Religiniai aptarnavo juos airiškai kunigai mažytėje koplytėlėje. Bet kolonijai prireikė savo parapijos. Tam reikalui atvyko kun. Josef Specht ir pastatydino 1875 m. nedidelę medinę bažnytelę ir kleboniją. Po šiojo kunigo, klebonu buvo Wladyslaw Dembski, gimęs ir gyvenęs Vilniuje. Jis pastatydino naują reguliarią bažnyčią ir kleboniją. Jis buvęs žmonių labai mylimas. Dėl to parapijiečiai nusprendė jo garbei pavadinti tą bažnyčią ir parapiją Wilno, o kartu ir tą visą vietovę pavadinti tuo pačiu vardu. Tokiu būdu atsiradęs "Miasteczko Wilno."

Tuo dar viskas nesibaigė. Ši medinė bažnyčia sudegė 1936 m. Po metų kun. Edward Wilkowski pastatydino jau mūrinę bažnyčią ir kleboniją. Ji 1937 m. šventinant, buvo atiduota "Matki Boskiej Czeszochowskiej" patronatui. Ta proga tuometinis Lenkijos prezidentas Ign.

Our Lady of Vilnius church in Wilno, Canada.
Aušros Vardo bažnyčia Wilno, Kanadoje.

Moscicki dovanojo bažnyčiai sakytos Dievo Motinos paveikslą kopiją specialiai tam nupieštą. Šis paveikslas įstatytas į vidurinį altorių. Jos karūnaciją atliko lenkai 1975 m., t.y. 100 metų sukakties proga nuo parapijos įsteigimo.

Anot sakyto laikraščio korespondento O. Marcel Posiecznik, O.F.M., į šią bažnyčią buvo padėti, per antrąjį pasaulinį karą iš Lenkijos atvežti, neikainuojami lenkų karališkieji turtai, "Skarby Wawelskie," kurie taikos metu buvo laikomi Krokuvoje. Karui pasibaigus, jie buvo gražinti Lenkijon, šarvuotoj dėžėj.

Prie visa to tebūnie pridurta keletas minčių dėl etnografiniai-geografinių vardų pavartojimo svetur. Šiame JAV krašte retai kuri etninė grupė neturi įamžinusi savo gimtų kraštų, miestų ar šiaip gyvenviečių pavadinimų. Nekalbant jau apie anglus ir olandus, apščiai randame

šiam krašte vokiškų, itališkų, prancūziškų, rusiškų, lenkiškų, skandinaviskų ir net arabiškų ir kitokių vietovių pavadinimų. Lietuviai čia kuria kolonijas. turi gerų progų suteikti joms savo gimto krašto vardus, sakytume, net ir etnografinius pavadinimus: Vilnius, Kernavė, Ašmena, Lyda, Voruta (Mindaugo pilis), Kaunas, Suvalkai, Prūsai, ir t.t. Panašiai galėtų pasielgti ir mokyklos ir šiaip liet. organizacijos, ar įstaigos, ne vien tik vartoti garsius asmenų vardus. Atrodo, kad lietuviai nelabai mėgsta etnografiniai-geografiškai galvoti, sąmoninti jaunesniąją kartą.

Lietuviai šiame krašte berods turi bene tik vieną viešą įstaigą Vilniaus vardu. Tai Church of Our Lady of Vilna. Ji yra New York mieste, Manhattan, 570 Broom St., prie Holland tunelio. Nedidelė bažnytelė, mūrinė, iš abiejų pusių glausta kitais mūriniais pastatais. Šią parapiją įsteigė kun. Juozas Šeštokas 1905 m. Tuo metu šioje apylinkėje gyveno daug lietuvių palei uostus. Laikui slenkant lietuviai išsiskirstė. Parapija sumenkėjo, grėsė net pavojus uždaryti. Ją išgelbėjo atvykęs iš Lietuvos klebonas kun. Juozas Gurinskas 1941 m., talkininkaujant kun. A. Kardui. Anajam išėjus į pensiją 1979 m., po trumpo laiko šios bažnyčios valdymą perėmė atvykęs iš kitur kun. Vytautas Palubinskas.

Beveik 85 metus ši bažnyčia nešiojusi vardą... VILNA, pagaliau tapo pakeista į Church of Our Lady of Vilnius. Betruko tik pridėti anglišką ištarimą: *Vilnews*. Lietuviai tarp savęs visados vadina ją Aušros Vartų bažnyčia ir parapiją.

Klebonas kun. Palubinskas yra dar gana jaunas ir energingas, deda daug pastangų pagyvinti parapijos veiklą. Jį gerai paremia Vyčiai, net ir "newjeržiškiai," ypač Jokūbas Stukas ir jo žmona Loreta, vyčių pirmininkė. Šiandien šios bažnyčios vidus teikia jaukų išpūdį. Sienos dekoruotos skulpturiniiais Kristaus kančių vaizdų bareljefais; lubose išpiešti paveikslai.

Ši bažnyčia yra senųjų lietuvių ateivių kūryba ir pasididžiavimas, nes ji pastatyta jų pačių rankomis ir lėšomis. Vieta gera ir patogiai pasiekama, bet parapijiečių skystoka.

—Alf. Koncė

Our Lady of Vilnius parish church, 570 Broom St., Manhattan, New York, N.Y.
Vilniaus Aušros Vartų parapijos bažnyčia New Yorke.

IEŠKOTE ROMANŲ?

Turime Juozo Kraliausko "Įkaitę Vilniaus akmenys." Kaina \$5.00. (Paštu \$6.00)

Jurgio Gliados "Kovo Ketvirtoji"—Šv. Kazimiero gyvenimo motyvais. Kaina \$8.00. (Paštu siunčiant \$9.00)

LIETUVIŲ DIENŲ KNYGYNE

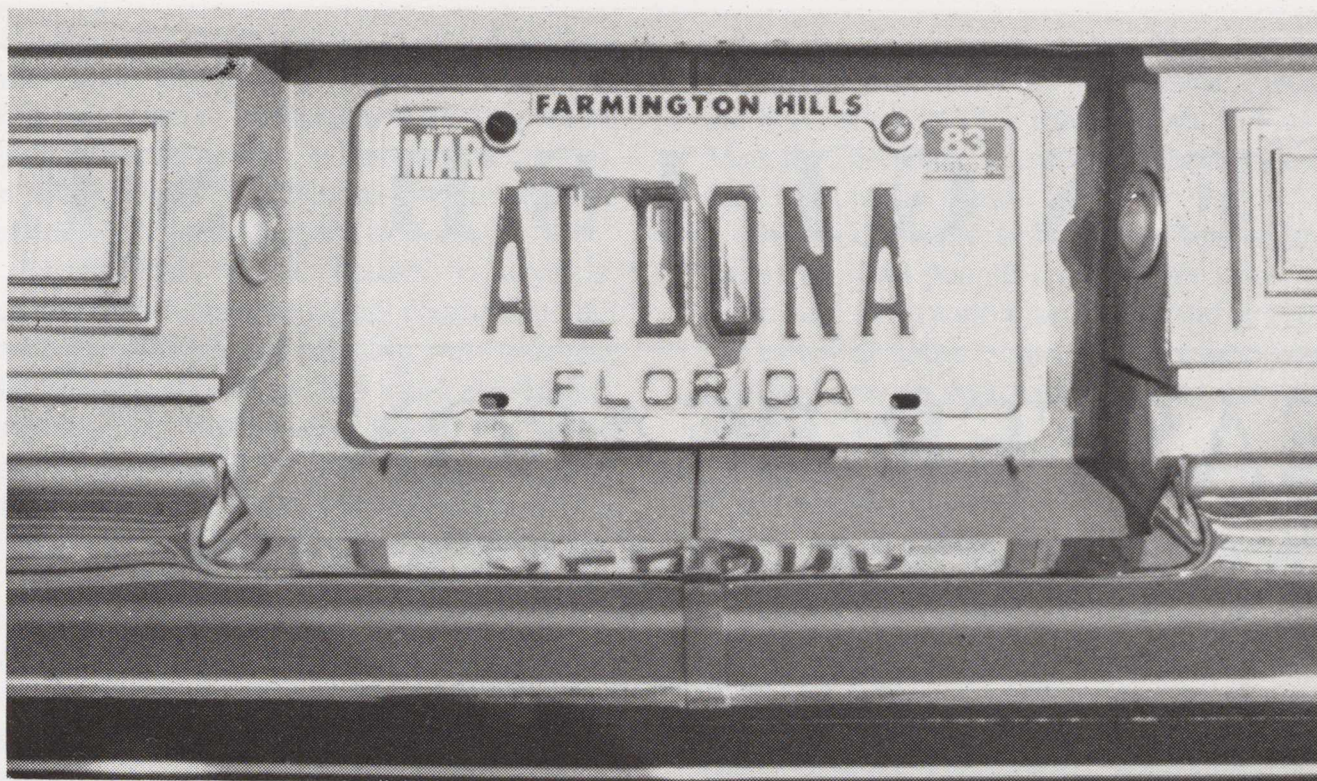
4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Ca 90029
Tel. (213) 6642919

Jei dar neskaitėte Igno Šeiniiaus novelių knygos "Vyskupas ir Velnias," tuoj išigykite papiginta kaina, \$3.00, iš L.D. leidyklos.

GARBĖS PRENUMERATOS

Irena, K. Aižinai, Chicago, IL
P. Aras, Santa Monica, CA
J. Bagdžius, IL
A. Balsys, NY
Ed. Balceris, Sta. Monica, CA
Inž. Peter Beltran,
L. Baltrėnas, Los Angeles, CA
V. Barkus, Omaha, Nebraska
V. Beleckas, Sunny Hills, FL
Rev. A. Bertašius, El Paso, TX
Dr. K. C. Bobelis, St. Petersburg, FL
A. G. Brazėnas, Royal Oak, MI
D. Brazdžionis, Los Angeles, CA
Juozas Briedis, West Bloomfield, MI
R. A. Bužėnas, Los Angeles, CA
Inž. V. Čekanauskas, garbės konsulas,
Los Angeles, CA
R. Cibas, Sydney, Australia
Rev. V. M. Cukuras, Providence, RI
John Čiurlionis, PA
Dariaus-Gireno Club, Detroit, MI
St. Daugėla, Santa Monica, CA
A. Daukantas, Santa Monica, CA
Vysk. A. L. Deksnys, Vokietija
Inž. Algis, Didžiulis, Bogota,
Colombia
A. Dičius, Santa Monica, CA
A. Drukteinis, Bedford, NH
Vincas Dovydaitis, San Clemente, CA
Rev. A. Dranginis, Baltimore, MD
J. Dženkaitis, Glendale, CA
East Cambridge Branch Library, MA
A. Galdikas, Brentwood, CA
Inž. Br. Galinis, Norwell, MA
Pr. Gasparonis, Los Angeles, CA
J. Girevičius, Ont., Canada
K. Gogelis, Redford, MI
Paul Gyls, Olympia, WA
Jakomas, J., Australija
Inž. Algis Jonynas, Pacific
Palisades, CA
A. Jakštas, Australija
R. Janowska, Norristown, PA
E. Jonušas, Omaha, Nebraska
Dr. J. Jurgilas, Rancho Sta Fe, CA
Dr. Šarūnas Karuža, Los Angeles, CA
Kazys Karuža, Los Angeles, CA
J. N. Kiaušas, Harrison, NJ
Dr. J. S. Kriaučiūnas, Putnam, CT
Dr. B. Kasakaitis, Chicago, IL
Mrs. Isab. Kirk, San Leandro, CA
Dr. Alf. Kontvis, CA
Dr. Leonas Kriaučiūnas, Chicago, IL
Rev. J. Krivickas, Cohoes, NY
Msgr. J. Kučingis, Los Angeles, CA
S. Kudokas, CA
S. ir J. Kvečas, Santa Monica, CA
L. Lengnikas, Hamilton, Canada
J. Levickas, Palos Park, IL
G.T. Levinskas, Creve Coeur, MO
K. Majauskas, Chicago, IL
F. Masaitis, La Mirada, CA
B. Maskeliūnas, Toronto, Canada
Inž. Vacl. Mažeika, Park Ridge, IL
Inž. A. ir L. Mažeikos, Marina
del Rey, CA
A. Mikalajūnas, Sta Monica, CA
Dr. V. Mileris, Livonia, PA
A. Milius, Santa Monica, CA
A. Musteikis, Fallon, NE
M.L. Namikai, M.D., Glendora, CA
A. Naudžiūnas, Boston, MA

Rev. T. Palis, Pittsburg, CA
Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA
Vladas ir Alfonsa Pažiūra, Agoura, CA
P. Petraitis, CA
F. Petrauskas, Syracuse, NY
J. Petrikonis M.D., Woodbine, IA
J. Petronis, Los Angeles, CA
E. Pikelis, Chicago, IL
P. Pranis, Vista, CA
Rev. K. Pugevičius, Brooklyn, NY
Rev. A. Račkauskas, Brooklyn, NY
Inž. Juoz. Rasys, Cambridge, MA
Rev. Dr. P. Ragažinskas, Central, NM
G. W. Radvenis, Los Angeles
Kun. V. Radvina, Clover Valley, CA
St. Radžiūnas, Nebraska
Kun. A. Rupšys, Manhattan College,
NY
A. Rugys, Lantana, FL
V. Raulinaitis, M.D., Santa
Monica, CA
K. R. Ražauskas, Dearborn
Heights, MI
J. V. Roland, San Francisco, CA
Kun. Paul Sabulis, Waterbury, CT
M. Šarauskas, Winnipeg, Canada
C. Šarpalis, Baltimore, MD
F. Šeštokas, FL
M. R. Shalins, Woodhaven, NY
A. Sinkys, Santa Monica, CA
E. ir J. Sinkiai, Santa Monica, CA
Dr. J. Skirgaudas, La Jolla, CA
Frank Speecher, Los Angeles, CA
Dr. Paul Švarcas, Mascoutah, IL
Rev. E. Statkus, Grand Rapids, MI
Dr. D. Surantas, Rockford, IL
Inž. J. Talandis
Talka (Hamilton Credit) Canada
V. Tamošiūnas, Detroit, MI
B. Tiskus, Collinsville, IL
Mrs. T. Trainis, CT
K. Trečiokas, NJ
J. Trušauskas, Los Angeles, CA
V. Tuskenis, Palm Springs, CA
V. Urbaitis, Mayfield Heights, OH
Rev. I. Urbonas, Gary, IN
V. Urbonas, St. Petersburg
Beach, FL
A. Uždavins, Canton, MI
Dr. E. Vadeika, NJ
Dr. O. Vaitas, MI

License plate of Mrs. Aldona Biliūnas of Florida.
Aldonos Biliūnienės automobilio leidimo lentelė Floridoje.

Inž. V. Vidugiris, Palos Verdes, CA
A. Vakselis, Richmond Hills, NY
Dr. J. K. Valiūnas, Southamton, NY
Juozas Vitėnas, Washington, D.C.

"Lietuvių Dienų garbės prenumeratoriais skelbiami, kurie kasmet prisijūnia po \$35.00.

KOMPIUTERIO FONDUI šiaus 1985 metais aukojo:

Po 159 dol.

Dr. A. Kontvis

Po 100 dolerių:

Augai V. ir M., Bajaliai H. ir S.,
Jonušienė, E., (NE) prel. Kučingis
J., Paškevičienė D., Shalins, M.
(NY). Stirbienė E.

Po 65 dol.

Čiurlionis J. (PA).

Po 55 dol.

Mažeikos A. ir L.

Po 50 dolerių:

Inž. Dičius A., Griciai K. ir S.,
Jocai A. ir B., Markevičius A., Kun.
dr. A. Olšauskas, Rugys, A. (FL.)
Sinkiai E. ir J.

Po 35 dol.:

Levinskas G. (MO), Janowskienė
R. (PA) Oksas L.

Po 30 dolerių:

Brazdžionis D., kun. Kirkilas M.,
(IN), Staniškis P., (MD), Kun.
Statkus E.

Po 25 dolerius:

Arbai E. ir E., Balceris E.,
Butkienė E., Damulis S. Daukantai
E. ir A., Dovydaičiai P. ir O., Gar-
sys V. (MA), Gyls P. (WA) dr.
Kasakaitis B. IL), Kvečiai S. ir J.,
Latoza B., Laucius C. (IL.),
Mikalajūnas A., kun. Morkūnas S.
(IA), dr. Narsčius K. (IL.),
Naudžiūnas A. (MA), Naujokaičiai
M. ir E., Regiai A. ir I. (IL), Ur-

bonas V. (FL), Žukauskienė S.

Po 20 dolerių:

Bagdonas A. P. (IL), Butkys V.
(NY), Černiai D. ir V., Datis—
Dovydaičiai E. ir V., kun. Dranginis
(MD), Galdikai A. ir F., Jasiai A. ir
dr. I. (OH), Medelis L., Stancelis V.
Urnežienė T.

Po 15 dolerių:

Balanda G. (MI), Deveikis V.,
Giedraitis J. (NY), Grigaičiai A. ir
K., Jasiniene H. Kairys A. (MA),
Melienė M. (IL), Milaknis A.,
Radvenis G., Valley-Valaitis J.,
Zeleniai V. ir V.

Po 10 dol. ir mažiau:

Anelauskas V., Anonis V. (NY),
Aukštaknis K. (OR), kun. Babonas
A. (MI), Bačauskas K. (NY),
Baltakis P. (MD), Banionis M.,
Baniulis St. (IL), dr. Čepulis A.
(OH), Damulis S., Gruodis C. (IL),
Johnson P. (TX), Jonikas P. (IL),
Juodis J. (NY), Kondratas B. (CT),
Krokys B. (PA), Malkauskienė O.,
Merkienė O., Nyerges S., Pakulienė
E. (DE), Petrauskas V. (IL),
Paškauskas S., Razvadienė G.
(MA), Sakalauskas V., Samienė E.,
Seliukas B., Sidzikauskas F.,
Skobeikienė S. (NY), Staniškis B.
(MI), Šeštokas K. (MA), Širvinskaitė
B., Vaičaitis J. (FL), Vaineikis J.
(IL), Yuch R.

ENGLISH SECTION

EASTER SEASON IN OLD LITHUANIA

by IRENE LUKSIS GODDARD

UP TO THE Second World War, many ancient customs and observances were very much alive in rural Lithuania. The country was largely agricultural, and a great majority of its people lived on farms or had only recently moved to towns and maintained close ties with relatives in the country. All their lives were suffused with an awareness of the earth, changing seasons, the weather and other forces of nature. Small wonder, then, that the seasonal celebrations were so much more than church holidays. The old pagan rituals, some going back to prehistoric times, were interwoven with Catholic traditions, forming a marvelous tapestry of folklore and pious Christianity.

Winters were long and cold in Lithuania. The nights seemed endless and in the old days there were not many recreations in the country. Everyone looked forward to the coming of spring, and festivals to celebrate the last days of winter were enjoyed with great gusto by young and old. The first of the spring celebrations was Shrovetide.

Shrovetide (*Užgavėnės*)

The first days of Shrovetide was the Thursday before Ash Wednesday, Fat Thursday. Feasting and merrymaking began, culminating in excessive eating on Shrove Tuesday.

Up to the end of the 19th century and, in places, well into the 20th, many of the old-time beliefs were still widely held. For example, it was bad luck to weave cloth during the Shrovetide—mice would gnaw holes in it and worms would weave nests in the growing cabbages. Using grindstones would cause storms that would tear roofs off houses. Other activities, however, brought positive results. All fast movement and loud noise was beneficial—it frightened away powers of evil and ensured a good and bountiful year.

Swings would be erected and people of all ages would take turns swinging, while everyone sang ancient swinging songs. In the old days it was believed that this activity would make the flax grow long fibers.

Flax growth was also encouraged by riding fast. The best horses were used and, jingling bells, sleighs would skim across the fields and frozen lakes. Many sleighs would turn over, rolling the passengers in the snow, much to

their delight, since that meant that the year was going to be a very good one. This old custom survives to the present day in Lithuania in the form of winter horse races. The most well known of these is a race of horses and sleighs on Lake Sartai in Northeastern Lithuania (*Aukštaitija*). It is held on the first Sunday of February.

A carnival of sorts was also part of the Shrovetide tradition. Dressed as bears, goats, horses, cranes, devils, or sinister looking human characters, men would go at dusk from house to house singing songs ridiculing bachelors and old maids. In Samogitia (*Žemaitija*) the men sometimes hauled with them on a sled an effigy of a woman—a symbol of winter. The effigy was burned or drowned at midnight, signifying the end of winter. A man dressed as “Hemp” would fight one wearing the costume of “Bacon” at midnight before Ash Wednesday. The “Hemp” always won and an effigy of “Bacon” was then burned or drowned.

THROUGHOUT Shrovetide everyone ate constantly. Eating 9 or 12 times a day was especially beneficial—these lucky numbers

would ensure that the bread would be extra fortifying in the spring and summer, when hard work was to be done in the fields. On Shrove Tuesday meat was to be eaten seven times. The oldest traditional dish was *šiupinys* — a stew of meat, peas and groats. In more modern times, pancakes were also served and survive as a tradition today.

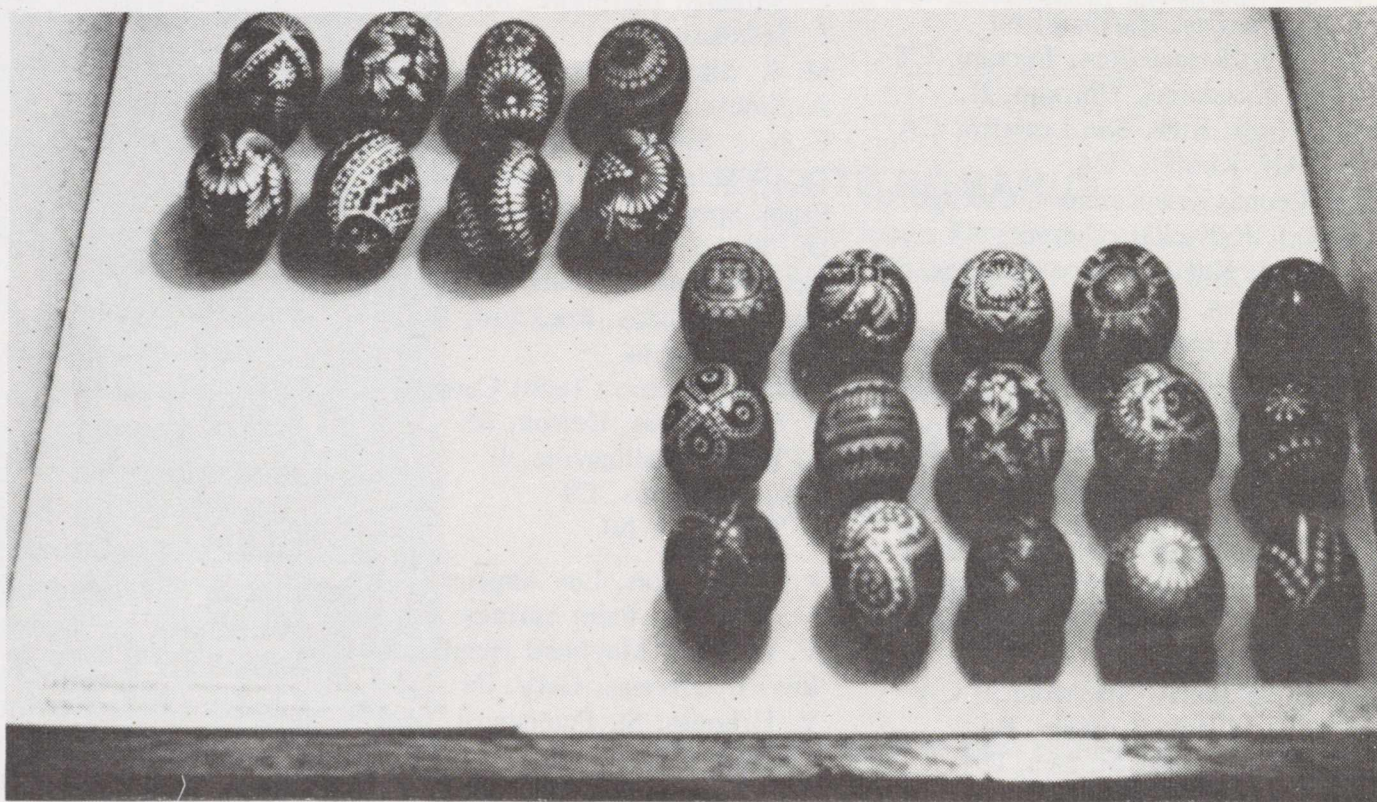
Lent (*Gavėnia*)

After the last hearty meal on Shrove Tuesday, every pot and pan in the house had to be cleaned by scrubbing it with sand so that not even a trace of animal fat or butter would remain. Up to World War I, Lent meant a “dry” fast for adults—no meat or dairy products. The main sources of oil were hemp and linseeds. Poppy seeds were ground in special stone mortars to get poppy seed milk. It was drunk diluted with water and sweetened with honey. Another drink, called *degtienė* or *saldė* was a nonalcoholic beverage made from germinated rye flour. The Lenten food consisted of herring and other fish, oatmeal, potatoes, beets, pickled cabbage, dried peas and beans, and bread.

People abstained from all gay or frivolous amusements. In the evenings they gathered in family or village groups to sing religious hymns decribing Christ's sufferings or old Lenten traditional songs—all sad and sorrowful.

Half-Lent (*Pusiaugavėnis*)

One exception was the third Wednesday of Lent—its midpoint. In some areas bells would

Easter eggs in a display case at the Lithuanian Folk Art Museum (the former Church of All Saints) in Vilnius.

—Photo Andrius Varnas

ring in this mini-celebration of Half-Lent.

On that day young men would fashion a grotesque, scarecrow-like figure called variously: *Morė*, *Morynė*, *Kotrė*, *Čiūčela*, *Gavėnas*, etc. They would cart it along with them, seated in a wagon or a sleigh, stopping to play pranks. Then they would dump the scarecrow into a ditch, shouting: ““*Gavėnas* fell over the grate!”

“*Gavėnas*” would leave raisin bread and candy for children. Also, around *Pusiaugavėnis* time, “*Silkius*” (The Herringman) was supposed to be turning somersaults and, as a result, it would “snow” herrings by the bell tower. Adults would go into town, collect the herrings, and bring them home to the children.

It was not a good idea to take a nap in the daytime during *Pusiaugavėnis*, because it would cause your back to ache during the rye harvest.

It was all right to eat meat on the day of *Pusiaugavėnis* at noon, but only under certain conditions. Within the period of one hour you had to: chop wood and bring it into the kitchen, kill a rooster or a hen, pluck its feathers, cook it, and eat it. If the hour was up, you couldn't eat it.

Holy Week

The last week of Lent was called *Didžioji Savaitė* (The Great Week). It began with Palm Sunday (*Verbų Sekmadienis*). In preparation for it, young people would gather willow and juniper branches. If Easter came early, the willow twigs were placed in water containers indoors, to ensure that the buds would open up and catkins would be ready by the eve of Palm Sunday. On that day women would fashion for each member of the family a *verba*—an artfully arranged bunch of juniper and willow. It's much too cold for palm trees to grow in Lithuania, thus the *verbos* were a substitute for palm fronds.

ON PALM SUNDAY the first person to get up had fun awakening the rest of the family by striking them with a juniper twig and singing: “*Ne aš plaku, verba plaka!*” (It is not I who's flogging you, it's the *verba*!)

All but the very youngest children would go to church that morning to have their *verbos* blessed. The oldest member of the family stayed home with the children.

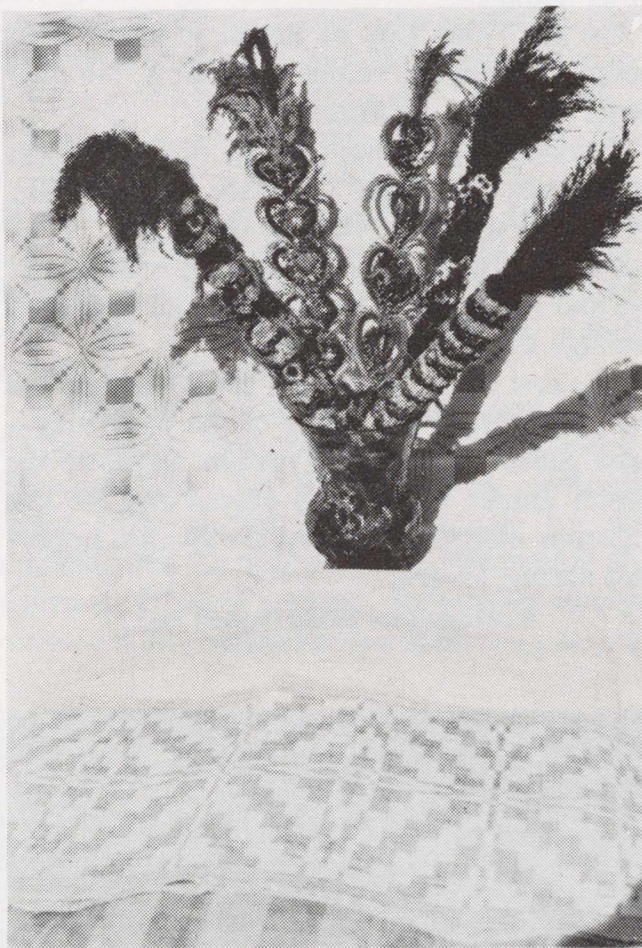
Before World War I juniper sprays were put to many “magic” uses: tucked in the eaves of a house to protect it from lightning, tossed into marshes to keep the snake population down, and juniper smoke was supposed to be beneficial for the sick—humans and animals.

In the Vilnius region, *verbos* were made of dry branches. Over the years they evolved into truly artistic creations—decorated with brilliantly colored dried flowers, grasses, and ears of rye and wheat. During the traditional *Kaziuko Muge* (Casimir's Fair) in early March, thousands of beautiful *verbos* are sold by folk-artists and artisans. On Palm Sunday

in Vilnius the street leading to the miraculous Madonna's chapel in the Gate of Dawn is, to this day, a sea of *verbos*, as even the present day Lithuanians observe that ancient custom. In many homes in Lithuania one can still see artfully arranged clusters of *verbos*.

During Holy Week, houses, courtyards, and gardens were thoroughly cleaned and put in order. Clothes and bedding were washed, the featherbeds and pillows aired and dusted, and the *pirtis* (bathhouse or sauna) was heated up so that everyone's body could get as clean as possible. The souls were cleansed by the obligatory Lenten confession and penance.

In the old days it was believed that it was important to pay up all one's debts during this week, otherwise one's livestock may perish and milk may curdle. Only labor related to preparations for Easter was permitted. A story was told of a maid who wove cloth needlessly and was smothered to death by a devil.

Verbos are used in Lithuania on Palm Sunday instead of palm fronds.

Verbos iš Vilniaus

Starting with Good Wednesday, lamps were not lit, because “during that time God sat in darkness.” Starting with Maundy Thursday, no loud talk was permitted, since “God was dead and one might wake him up.” Also chimneys were to have been cleaned prior to Maundy Thursday, because “later the soot may fall into the eyes of Christ and flax will not thrive.”

Up to the end of the 19th century, the belief was still widely held that on Maundy Thursday the sun bathes herself. To prevent freckles and to cure itching, cold sores, and boils one should bathe before sunrise in the river or spring. Farm animals were also carefully groomed to insure their good looks for the rest of the year. An odd and, hopefully, not too widespread belief is recorded in the folklore: if you steal some firewood from a neighbor on Maundy Thursday, birds' nests will be plentiful in the summer.

ANOTHER old belief was that the souls of the dead came to visit their former homes on Maundy Thursday. The house was warmed and food set out for them.

On Good Friday only babies and animals were fed. Old people could drink water and birch sap. Everyone else fasted and prayed a lot, either at home or in church, where young men and women kept vigil, kneeling before the tomb of Christ.

The Saturday before Easter was very busy. Some younger members of the family would go to church to bring home fire and water that had been blessed by the priest. The men would carry the fire on horseback—as a burning ember, tied in a special container or a tree sponge. For those who lived very far, the priest would bless tinder and even matches. Meanwhile, at home, the old fire would have been extinguished and the fireplace cleaned. The head of the household would start a new fire with the blessed ember brought from the church.

In the old days, the fire was kept burning throughout the year. Fire, since the ancient times, was venerated by Lithuanians. The name of the pagan goddess of fire, Gabija, was still often mentioned when speaking about fire. People believed that if one treated fire with respect, it would not burn houses and farm buildings. Every evening women would carefully bank the fire, make a sign of the cross over it, and say a little prayer, such as: “Live in peace with us, Holy Gabija” (recorded in 1940—as told by an 80-year old woman). Many variants of such prayers have been recorded by folklore collectors.

While the women proceeded to cook meat dishes for Easter and boil eggs on the new holy fire, the head of the house would sprinkle his buildings with holy water and walk around all the fields with the fire. This would keep away snakes and insure that the horses would be fat and fast. Everyone participated in decorating Easter eggs (*margučiai*), by applying designs with melted wax and then soaking the eggs in color baths made from various plants. Sometimes the dyeing was done first and then various geometric designs were etched with a sharp knife.

In the afternoon everyone took a bath. Before dark most adults and older children went to church to begin an all night vigil—praying and singing hymns. Usually the tomb of Christ was decorated with evergreens, often surrounded by standing firs and spruce. Young girls would kneel before the tomb and men, dressed as Roman soldiers or, during the time when Lithuania was free, in Lithuanian army uniforms, were the honor guard. In some churches a Passion play would be performed by live actors or, sometimes, by moving statues, with masked actors saying the lines.

Sunrise Service

Before the dawn of Easter Sunday, all who were not already in church hurried to the Resurrection Mass. In the first half of the 19th century the sound of huge copper drums

reverberated through the countryside. They could be heard six miles away and were so heavy that it took two or three men to carry them. After the 1863 revolt against the Russians, the drums were confiscated by the government. Shooting at the time of sunrise services, which had also been the custom, was also prohibited.

ONE ANCIENT belief, which Lithuanians had in common with the Scandinavians and Celts, was that on Easter morning the sun arises dancing. Remains of this belief were recorded as late as 1965 in southeastern Lithuania, as was another, rather charming custom—on the way to church on Easter morning, people would shake apple trees “to make them rise also.”

People carried baskets of Easter food to the church—some as gifts to the pastor, to people who worked in the church, and to the beggars. The remainder was taken inside to be blessed at the Mass.

At dawn bells would ring and drums thunder. If an army base was nearby, soldiers would also participate. There shots would be fired, even a cannon or two. It was a great explosion of happy sounds.

A colorful procession with pennants, flags, candles and portable altars would walk around the church three times, all the participants singing the traditional hymn: “*Linksmą dieną mums prašvito*” (A happy day has dawned for us). The High Mass followed, during which the food was blessed. Then everyone rushed home. Sometimes the trip became a real race, because of the old belief that the person who got home first would be the most successful in his work throughout that year.

Easter Celebration

After seven weeks of dry fast, Easter breakfast was a most welcome feast. Besides the colored eggs, the table would typically look like a huge smorgasbord: ham, turkey, lamb, roast piglet, and other meat dishes, as well as a large variety of raisin breads, cakes, and cookies. The cakes would often be shaped as lambs, hedgehogs, and birch logs.

After the food that had been blessed was set on the table, eggs would be eaten first. In some areas the family would first share a single egg, in others everyone would pick an egg and strike it against their neighbor's. The person whose egg remained uncracked would test it against other “winners” until only one ultimate winner remained.

Usually enough food was prepared in advance for the whole week. Before the turn of the century, the Easter celebration lasted that long. Up to the 2nd World War Easter Sunday and Monday were legal holidays. In the country, people still celebrated for four days.

Families spent Easter Sunday at home. After the huge breakfast everyone rested. Even children were only allowed to visit grandparents and godparents. Toward the evening young men would gather in small groups of 8 to 14 and go from house to house singing traditional songs, some of them humorous, others

romantic, especially if a young girl lived at the house. A popular song was called *lalyinka*—it wished that the girl may soon marry and have a happy life.

These carolers were called *lalauninkai*. They were usually invited into the homes and given Easter eggs as a reward for their songs. Otherwise, inhospitable households could expect some pranks. Sometimes it took the carolers all night to make the rounds of all the neighbors.

Monday, the Second Day of Easter, was spent playing games, rolling Easter eggs (using gently sloping wooden troughs, carved expressly for that purpose) and swinging on specially erected swings. Traditional songs were sung about swinging higher and higher, reflecting an old belief that vigorous swinging had magic powers—it caused the plants to grow faster.

While the young were thus merrymaking, older folks would visit neighbors or friends in other villages.

On the Third Day of Easter in some areas people visited the cemetery to pray for their dead relatives and friends.

Wednesday, the Fourth Day of Easter, was sometimes called the Day of Ice (*Ledų Diena*). People would go “visiting the corn.” They walked around the fields planted with winter rye and wheat, thus insuring that hail would not damage the crops.

The rest of the week was spent visiting and partying until the last day of the festivities—Low Sunday (*Atvelykis*), when many of the Easter games were again played and the last vigorous merrymaking ended this most important spring festival.

(Copyright Irene Luksis Goddard 1985)

Exceptional Exhibit of Folk Art

by Victoria Matranga and Aldona Veselka

The Čiurlionis Gallery, located in the Lithuanian Youth Center in Chicago, Ill., hosted an extraordinary exhibit of traditional crafts and contemporary interpretations of ancient techniques in weaving, woodcarving and other Lithuanian folk arts. Sponsored by the Chicago Chapter of the Lithuanian Folk Art Institute, this exhibit was the joint effort of about 45 artists and collectors. The exhibit ran February 15-March 3, 1985.

The primary feature of the exhibit was the carefully arranged display of technically complex and beautiful textiles. The gallery was enlivened by the presence of eight mannequins (five women, one man and two children) wearing costumes native to Lithuania's regions. A few dolls dressed in other unique costumes provided additional variety. Weavers demonstrated the complicated craft on two looms, and a young Folk Art Institute member demonstrated

View of female mannequin dressed in Lithuanian native costume, partial view of large floor loom in demonstration at Čiurlionis Gallery, Chicago, March, 1985.

—Photo Jonas Tamulaitis

Didelė lėlė (Manekenas), papuošta tautiniais rūbais šalia audimo staklių, Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, parodos metu.

the spinning wheel, transforming raw wool into thread. Wall-hangings done in more modern methods illustrating themes from folk legends or done in traditional techniques with contemporary images blended the old and the new. Hand-knitted articles of clothing showed how geometric patterns are carried out in other media.

Plexiglass cases sheltered amber and Easter egg displays, along with old books on folk art, and charming historic arrays of linens from the hope chests of brides from the 1930s and 1940s. Table and bed linens were draped on 5-foot columns to enfold the full range of color and texture. Woodcarved sculptures similar to devotional figures that once dotted the Lithuanian landscape, and wooden wayside crosses balanced the fine and delicate character of the other displays. Christmas straw ornaments and ceramics completed the picture of traditional folk crafts that are still practiced today by dedicated artists. A videotape, with three hours of programming (mainly in the Lithuanian language) brought 20th century techniques to the ancient peasant culture.

The Folk Art Institute, formed in 1978, is headquartered in Toronto. The Chicago Chapter was established in 1980, and other chapters exist in Boston, New York, Philadelphia, and Windsor-Detroit. In Chicago, the Institute teaches students traditional art techniques in its studio at the St. Casimir convent on the city's southwest side. The Chapter's president and curator of this exhibit, Aldona Veselka, has conducted weaving demonstrations and classes at the Field Museum, local colleges, and in other Illinois cities under the Urban Gateways program. She organized a

(Continued on Page 22)

Opera Productions

The second set of questions which I presented to both Radžius and Kaminskas related to the means by which one assessed the Company's potential capability to do certain operas, to risk venturing into the unknown, to set their own criteria of success or failure of their own productions. More specifically, I queried them about:

- which have been the more popular or successful operas by Lithuanian audiences and American critics?
- are all the foreign operas translated into Lithuanian? If so, primarily by whom?
- has the Lithuanian Opera Company produced any Lithuanian-composed operas? If so, were they from the homeland or from the Western world and by whom?
- who would you consider to be the best writers/composers—Lithuanian or otherwise?
- has the LOC attempted to produce any contemporary, stylistic, or musical productions? Why or why not?
- have LOC's productions been taken on national or international tours?
- are Lithuanians the least or most likely to be recruited for an opera's production crew? Why?
- how does the LOC manage to coalesce a full-piece and outstanding orchestra for its productions?
- why is "I Lituani" perceived to be so exceptional an opera by Lithuanians? Or by other national groups?

The Lithuanian Opera Company

by Rūta Skirius

Radžius is so familiar with all of LOC's opera productions that he could by rote describe the most resplendent facets of any of them. But the ones that seem to elicit the most ebullience were associated with "Carmen," "I Lituani," "Faust," "Jūratė and Kastytis," "La Traviata," for which advance tickets for the two performances were sold out in two days, and "Aida," for which the planned four performances sold out and only public clamor for more did yet another performance solidly reflect its popularity.

According to Radžius, Lithuanians prefer Italian operas, and those especially by Verdi. He speculates that this proclivity probably stems from an inherent propensity for the dramatic and the tragic . . . and from pure enjoyment of Verdi's music. Kaminskas almost reiterated this evaluation but in his own words:

he thinks that Lithuanians simply like beautiful, melodious music juxtaposed with a lot of color and action on the stage.

The American opera critics raved about some of the opera productions as did the Lithuanians, like "Aida" and "Faust," but also gave high marks to "Fidelio" and "Elixir of Love" (L'Elisir d'Amore). In all cases where American critics published enthusiastic reviews, they mentioned "professionalism" as the cornerstone for their praise. Even Cicerp's *Life* reporter, Carraro, stated: "The audience support . . . was a tribute to the professionalism of the opera company." (May 9, 1984).

Without hesitation Radžius affirmed that all the foreign operas are translated into Lithuanian, and usually by Stasys Santvaras of Boston, Mass. However, on rare occasions you may find yourself straining to understand the "Lithuanian" lyrics of a principal or two. In such cases, either of two possible reasons are offered: (1) He or she IS singing in Italian because the scheduled singer became suddenly ill and had to be replaced by an American, as happened in "Pagliacci" when they recruited someone from the New York Metropolitan Opera at the last minute. He simply could not learn the Lithuanian lyrics within the time constraints. (2) the scheduled principal is American, by choice, due to the lack of Lithuanian talent for the part, like the notable shortage of Lithuanian tenors. In such cases, they are required to learn the part in Lithuanian and all the tutoring and instruction is paid for by the LOC. Nevertheless, there are those times when their linguistic capability is just not sufficient for a Lithuanian audience's attuned ears.

Final curtain call after premiere: soloists, composer, librettist, choir.

Po operos premjeros. Solistai, kompozitorius, libretistas, nusilenkia publikai. Iš kairės: A. Brazis, D. Stankaitytė, S. Baras, R. Mastienė, J. Vaznelis; už jų—Santvaras ir Gaidelis, choras.

—Foto Degutis

It occurred to me that there are, or have been, Lithuanian born and/or bred composers who may have written opera scores and lyrics. Radžius verified this speculation and cited, at my request, the ones that the LOC had produced. The most successful, receiving many standing ovations was "Jūratė and Kastytis" by Victor Banaitis from New York. It was the only opera he wrote before he died. Then there was "Dana" and "Gintaro Šaly" by Julius Gaidelis from Boston, who is also deceased. Radžius thought that one of the best Lithuanian composers living today is Jeronimas Kačinskas, professor of music from Boston, who wrote "Juodas Laivas," an adaptation of the Simas Kudirka story.

But all of these writer/composers are or were in the United States, I pointed out to Radžius. He explained that he had nothing against producing operas from homeland composers if they did not contain a definitive ring of being for the pro-Communist regime. Radžius hastened to say that the Lithuanian Opera Company has produced "Gražina" by Jurgis Karnavičius, who died in Lithuania, and his opera got a "very good reception" from North American Lithuanians.

To me, opera, by definition, is traditional. Nevertheless, having once been a ballet dancer turned modern dancer, I wondered if the Lithuanian Opera Company ever considered undertaking more modern, stylistic or musical productions. Radžius replied that they had produced, in his opinion, three contemporary operas. Two of them have already been mentioned: "Gintaro Šaly" and "Juodas Laivas." He alluded to the fact that it was much more difficult to work with contemporary operas. One obvious reason is that the stage sets and costumes have to be originally-designed and sewn, and the sets, likewise, have to be originally-designed and constructed . . . both of which cost more money than renting them from someone else. And then, they have found that modern music is more difficult to work with . . . to orchestrate, to stage, etc.

"With each moment our wrath is gathering force"—the canon from "Nabucco" is sung by Dana Stankaityte, Algirdas Brazis, Margarita Momkienė and Jonas Vaznelis. —Photo V. Jasinevicius
"Kiekvieną sekundę pagieža stiprėja"—kanonas iš Verdi "Nabucco" operos. Iš kairės: Dana Stankaitytė—Abaigailė, Algirdas Brazis—Nabucco, Margarita Momkienė—Fenena, Jonas Vaznelis—Zaccarija ir Jeruzalės piliečiai—choras.

For example, Radžius says, the opera "Priesaika" by Vytautas Marijošius from Hartford, Connecticut (a professor of music there) might be considered by some to be modern, although Radžius would call it more neo-classic opera. Everything from the music, sets, costumes, and staging had to be constructed from scratch which, inadvertently, creates an additional variable about its potential success. In addition, as with the production of "Gražina," while the story line is extremely touching and nostalgic (depicting Lithuanian history with the Germans), it required an exceptionally large chorus . . . an additional pre-production onus and cost.

While Radžius himself admits to liking con-

temporary operas, he does underscore the dilemmas in choosing and producing them: additional costs, greater risk in acceptance by "conditioned" Lithuanians, and finally, a possible dearth of talent for very specialized roles. He was quite clear that the Los Angeles' youth-produced musical "Viva Europa" has been appreciated by the Chicago audiences.

Thus far, the Lithuanian Opera Company productions have not booked any international tours. The only excursions have been to Cleveland and Toronto, where the host city graciously subsidized the travel expenses for the entire production's performance. As it stands now, the true opera "afficionados" fly to Chicago or Cicero to delight in the LOC performances. Since there are several other Illinois-based opera companies the LOC competes with, I would have thought that the LOC would try to capitalize on and rely primarily on Lithuanian themes, community capabilities, and ethnic publicity networks to develop a firm foundation of loyal supporters and thus develop a reputable competitive standing within the larger community. It is my understanding that the stage director has not been a Lithuanian in recent years. I find it difficult to believe that no Lithuanian exists who could perform this pivotal function, but then how much "competency" is required for this is admittedly beyond my capacity to judge. However, the stage crews, i.e. the lighting technicians, are usually Lithuanians.

The reporter from Cicero's *Life* also commented that the choreography for "Faust" and its execution by the 28 ballet dancers was "outstanding." The choreographer, Violeta Karosas, a Lithuanian ballet school teacher, holds auditions for the ballet roles at her studio from respondents to announcements placed not only at her studio but also in the local English-

Vocal artists S. Baras, D. Stankaitis and J. Vaznelis with pianist A. Vasaitis. —Photo V. Bacevičius
Lietuvių operos solistai S. Baras, D. Stankaitytė ir J. Vaznelis su muziku A. Vasaičiu.

language newspapers. The result: only about half the dancers are Lithuanian . . . presumably for quality control again. According to reporter Carraro's description, they achieved a superlative quality. She says: "The world's most beautiful women, ballet dancers . . . their youthful figures clad in jewel colors of clinging satin, swirl around . . . as lovely songs of the souls, demonic sounds provide the background." (May 9, 1984)

The orchestra is identified in the Cicero article as the Orchestra of Illinois, although in my conversation with Robert Kaminskas I found out that the players may not all be members of this orchestra. In fact, what happens is a contractor is hired by the Lithuanian Opera company to aggregate an opera's orchestra from members of other professional orchestras in Illinois. Very propitiously for the LOC, Illinois is able to lay claim to having several of the very best orchestras in the United States. It becomes clear how the LOC is able to fill its orchestral needs when one understands the cyclical rotation of musicians from one orchestra to another, depending on the season. In the fall, for example, many players are members of the renowned Lyric Opera Orchestra; in spring, many become members of the famed Orchestra of Illinois; and in summer, a good many musicians become members of the Grant Park Symphony. Notice how a winter orchestra is missing. That is approximately the time "selected" musicians from any of the above three orchestras are privately practicing the LOC's opera score.

"Are there any Lithuanian musicians in the Lithuanian Opera Company's orchestra?" I meekly asked. "No, not one," answered Kaminskas. He could only think of half a dozen Lithuanian pianists, let alone any other type of musician. Must we conclude that Lithuanians are not inclined or not encouraged to play musical instruments. I do not have an answer. Kaminskas himself is in his 20's and has been offered a second year to be the assistant conductor of the Orchestra of Illinois. For someone who only completed his bachelor's degree in 1980 from the University of Illinois and his master's degree in music from Northwestern University in 1981, he has progressed very impressively in his career in three years. Kaminskas admits the pace gets hectic when rehearsals for the LOC overlap with the rehearsals for the Orchestra of Illinois. His observation about the Lithuanian Opera Company is that both the "contracted" musicians for its orchestra and the regular chorus are qualitatively improving each year, thus improving the overall opera productions as well.

One of the most talked about operas produced by the LOC is "I Litvani." Radžius succinctly provided both an intellectual and emotional explanation for its attraction:

- the music is written by one of Italy's most famous and dramatic composers—Amilcare Ponchielli—who Radžius claims has written his favorite opera "La Gioconda," which he hopes to produce some day
- the libretto written by Italian Antonio Ghislanzoni is about Lithuania's struggle for freedom against the Teutonic Knights

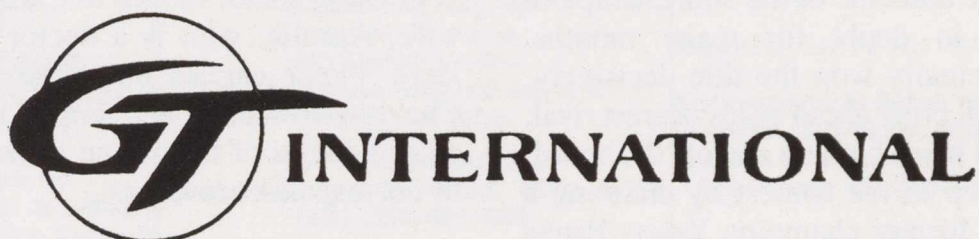
during the Middle Ages

- it was never staged in independent Lithuania; the premiere took place in La Scala, Milan in 1874
- it took three years to obtain the score and was only finally performed before a Lithuanian audience 103 years after its conception
- the very best chorus and soloists performed in its North American debut on June

13, 14, and 20, 1981 in Chicago; it was also staged in Toronto before 1500 people that year as well, and on July 1, 1983 in Chicago Auditorium.

As may be expected, Lithuanian scholars debated some of the historical details portrayed in the opera, but for the most part these disputes did not seem to detract from its overall veneration by Lithuanians.

SOL. ALGIO GRIGO VADOVAUJAMOS KELIONIŲ AGENTŪROS

1985 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ

Kelionės Nr. 1	Balandžio 12 d. iki Balandžio 27 d. 11 dienų VILNIUS, 3 dienos Helsinkis Iš New York'o.....\$1,481.00 Iš Montrealio.....\$1,850.00 Kanadiškais
Kelionės Nr. 2	Liepos 15 d. iki Liepos 31 d. 11 dienų VILNIUS, 1 diena Leningradas, 3 dienos Helsinkis Iš New York'o.....\$1,788.00 Iš Montrealio.....\$2,225.00 Kanadiškais
Kelionės Nr. 3	Rugsėjo 1 d. iki Rugsėjo 18 d. 11 dienų VILNIUS, 1 diena Leningradas, 3 dienos Helsinkis Iš New York'o.....\$1,669.00
Kelionės Nr. 4	Gruodžio 20 d. iki Sausio 4 d. 11 dienų VILNIUS, 3 dienos Helsinkis Iš New York'o.....\$1,467.00 Iš Montrealio.....\$1,835.00 Kanadiškais

(Miegant dviem kambarijėse), įskaitant visas susisiekimo išlaidas, viešbučius (Presidentti Hotel—Helsinkyje), maistą, operos, teatro, arba baleto bilietus, įvairias ekskursijas ir daug kitų priedų. Kel. Nr. 2 dainų šventė, Kel. Nr. 4 grandijozinis Naujų Metų sutikimo balius.

Tarpininkaujame nuperkant automobilius, kooperatinius butus, bei sutvarkant dokumentus iškvietimams. Tolimesnė informacijom ir visais kelionių reikalais prašom kreiptis į:

G. T. INTERNATIONAL, INC.

P.O. BOX 29163
CHICAGO, ILLINOIS 60629

Telefonai: (312) 471-1700 arba (312) 471-1702

skrendame erdviais FINNAIR lėktuvais

Californian is World Chess Champ

by Alex Dunne

For only the second time, a U.S. player has won the world correspondence championship. Victor Palciauskas has earned an outstanding victory in the 10th World Correspondence Championship, finishing undefeated ahead of J. S. Morgado of Argentina. The first U.S. player to win the title was Hans Berliner, who placed first in the fifth world championship in 1968.

Although the outcome of the 10th championship seemed in doubt for many months, Palciauskas actually won the title decisively, a (probable) full point ahead of his nearest rival. Morgado tried hard, both on and off the board, fighting to keep in the contest by claiming a forfeit against former champion Yakov Estrin for twice exceeding the time limit. When the claim was rejected, Morgado appealed, but when the appeal was denied and the game in question ended in a draw, Victor could no longer be caught. His one remaining game against Soviet player Sanakoev (which Victor assures us is a draw) became irrelevant, and the 10th world champion, Victor Palciauskas of Fullerton, California moved into very elite company.

Born October 3, 1941, in Kaunas, Lithuania, Vytas V. Palciauskas and his family moved to Germany in 1945, settling near Augsburg. In 1949 the family emigrated to the United States. At the early age of 5, Victor learned to play chess from his uncle, but he developed a serious interest at age 13. He received an expert's rating in his first tournament at the age of 16, and received his master's rating at 21 when he

won fifth place at the 1963 U.S. Open.

Victor studied theoretical physics at the University of Illinois at Urbana, and soon discovered that his college studies were time-consuming and located him far from strong chess centers, so he had sites evoke images of both in tournaments. In 1969 he received his doctorate in theoretical physics.

In 1970, Victor read an announcement by Walter Muir about the International Correspondence Chess Federation's tournaments leading to the world correspondence championship. He decided at that time to attempt to win the world title.

In 1984, Victor moved to California with his wife, Aurelia, who is a doctor of medicine. Here Victor carries on research projects at Chevron Research and hopes to pursue his other hobbies of tennis and skiing, in addition to correspondence chess.

Victor writes: "For me, correspondence chess has been a perfect compromise between my love for chess and the demands of my profession. It provides me continuously with an opportunity for meeting world chess competition from the leisurely setting of my home, and now I am no longer limited to one or two over-the-board tournaments, for which I have to travel long distances.

"The other features of correspondence chess that I enjoy are (1) there is no time pressure on the clock (!), (2) one can study the opening and innovate as the game progresses, minimizing memorization, and (3) errors are minimized and strategy becomes most important. Last, but not least, correspondence chess gives me an opportunity to meet and correspond with people from all over the world."

(From "Chess Life")

Lithuanian Self-Determination at Congress for Religious Liberty

The question of self-determination for Lithuania was raised at the Congress of the International Religious Liberty Association in Rome, which was held early last September. The Soviet Union was absent from the congress, but its denial of fundamental freedoms was the underlying theme of many of the speeches, although the USSR was rarely mentioned by name.

Ambassador Max M. Kampelman, who was leader of the U.S. delegation at the Helsinki follow-up conference in Madrid a year ago, characterized the Soviet Union as a multinational state in ferment. He said that repression had never quenched the yearning for self-determination in the Ukraine, Latvia, Lithuania and Estonia, The Caucasian republics, and elsewhere.

Excursion to Lithuania

FIRST excursion to Lithuania—10 days in Vilnius—departs from Los Angeles May 16, 1985.

SECOND excursion—Song Festival in Lithuania 1985. Departure from Los Angeles July 14th.

For details and registration, contact
EVANGELINA KUNGYS

FOX'S WHITTIER TRAVEL
6756 Greenleaf Ave., Whittier, Ca 90601
Phone: (213) 698-0496
HURRY! Space is limited!

View of one wall displaying a variety of women's clothing and a contemporary wall-hanging. *Žvilgsnis į sieną, ant kurios sukabinti moteriška tautinė apranga ir sienų kilimėliai.*

—Photo Jonas Tamulaitis

...Exceptional Exhibit

(Continued from Page 18)

similar folk art exhibit at Chicago's Galerija located in the near north gallery district, in September, 1982 to great interest on the part of local weavers.

Weavers from other states traveled to visit this exhibit at the Čiurlionis Gallery, since such a varied collection of textiles is a rarity. The Lithuanian method of weaving, and the national costumes, are well-known in the history of weaving. The activities of the Folk Art Institute nurture the interests and skills of older artisans, and introduce younger artists to the difficult techniques in order to continue the traditions. For some younger students who have grown up in the U.S., an interest in the Lithuanian crafts can be compared to the enthusiasm young people have for the historic documentation of such American attractions as Williamsburg, Plymouth Plantation, etc.

The exhibit was organized in conjunction with the commemoration of Lithuania's February 16, 1918 independence, and is a fine example of the vitality of the artistic tradition in new lands and the strength of the historic connections of artists and their work.

LITHUANIAN DAYS, 1985, MARCH

LIETUVIŲ DIENOS
Žurnalo ir knygų
PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N.Y. — "Darbininko" adm-ja
So Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis
"Gifts International," "Parama"
"Marginiai"
Cleveland, Ohio — J. Zilionis
Detroit, Mich. — St. Anthony's Parish
Library
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Domkus

Putnam, Conn. — Immaculate Conception
Convent
Rochester, N.Y. — A. Sabalis
Waterbury, Conn. — "Spauda"
Woodhaven, N.Y. — "Romuva"

AUSTRALIJOJE

Norwood — K. Pocius
Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius
Melbourne-St. Kilda — F. Sodaitis
Mirren, S.A. — J. Rupinskas
Lewisham — Msgr. P. Butkus

KANADOJE

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušrotas, A. Kuolas,
St. Prapapas
Montreal, Que. — P. Rudinskas (Parish
Library)

AMERIKOS BALSAS
(VOICE OF AMERICA)

Rytinė laida 6 val. 15 min. ryto Lietuvos
laiku (10:15 vakaro Vašingtone) 31, 38, 42 ir
49 metrų bangomis.
Pirmoji vakarinė laida 18 val. vakaro Lietuvos
laiku (10 val ryto Vašingtone) 20, 25 ir 31
metrų bangomis.
Antroji vakarinė laida 20 val. vakaro Lietuvos
laiku (12 val. vidurdienį Vašingtone) 14, 15,
20 ir 25 metrų bangomis.
Šie laikai vasaros metu. Žiemos metu tiek
Lietuvoje, tiek Vašingtone reikia laikrodį at-
sukti vieną valandą.

VOICE OF AMERICA
Lithuanian Service
Washington, D.C. 20547

KNYGOS UŽ PUSĘ KAINOS

"Lietuvių Dienų" išleistų knygų
kainos sumažintos per pusę. Štai keletas
jų;

Igno šeimiaus Vyskupas ir Velnias;
gen. S. Raštikio atsiminimai—II tomas;
St. Būdavo "Varpai skamba"; "Dažytas
Vualis"; D. Čibo "Žaižaras";
Bindokienės "Keturkojis ugniagesys";
"Mislės"; "Patarlės ir priežodžiai,"
Jono Puikūno; ir daugelis kitų, kurios
nėra dar išparduotos.

LIETUVIŲ DIENOS
4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, CA 90027
Telefonas: (213) 664-2919

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

LOS ANGELES, CALIF.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30-1:00 p.p.
Kleiva Rūta Vidžiūnienė, pirmininkė
Programų Koordinatorius
HENRIKAS BAJALIS
207 N. Windsor Blvd.
Los Angeles, CA 90004
Tel.: (213) 467-6467

BALTIMORE, MD.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima sekmadienio popietėmis 3:15-4:00
WBMD—740 Kilocycles
Šios programos vedėjai:
Albert J. Juškus—4515 Wilmslow Rd.
Baltimore, MD 21210 Tel. 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.
Baltimore, MD 21227 Tel.: 242-1779

BOSTON, MASS.

Lietuvių Radijo Valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadeniais
9:10-10:00 ryto iš WCAV-FM 98
12:10-1:00 val. 1460 AM iš WBET
Petras Viščinis, vedėjas
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: (617) 586-7209

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.
vedama Stepono ir Valentinos Minkų
girdima sekmadieniais 8:00 iki 8:45 ryto
Boston, Mass.—WLYN—1360 bangos AM
programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika,
dainos ir Magdūtės pasaka.
Taipgi pas mus gaunamas "L.D." žurnalas,
ir didelis pasirinkimas lietuviškų knygų,
plokštelių ir lietuviškų suvenirų.
502 E. Broadway, So. Boston, MA 02127
Telefonas: 268-0489

CHICAGO, ILL.

Sophie Barcus Radijo Šeima
šeštadieniais ir sekmadieniais nuo
8:30 val ryto iki 9:30 val. ryto
Visos programos iš
WBMX stoties 1490 AM banga
Programos vedėja:
Aldona Daukus-Barcus
Transliuojama iš nuosavos studijos
7159 S. Maplewood, Chicago, IL 60629
Tel.: 778-1543

LIETUVOS AIDAI

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val vakaro
Visos laidos iš tos pačios stoties
WCEV 1450 AM banga
Veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
2646 W. 71st St., Chicago, IL 60629
Phone: 778-5374

ST. PETERSBURG, FLA.

"Lietuvos Aidų programa
kas šeštadienį 12:30 p.p.
11110 AM banga, WTIS stotis
veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
Rašyti: 2646 W. 71 St., Chicago, IL 60629
Telefonas (312) 778-5374
Atstovas St. Petersburg—K. Kleiva
Tel.: 360-1479

CLEVELAND, OHIO

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA
TĖVYNĖS GARSAI

Išleista 1949
Girdima sekmadieniais 8-9 val. ryto
WZZP, FM 106.5 m
Vedėjas—Juozas Stempužis
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telefonas: (216) 382-9268
Dvisavaitinė religinės
minties programa
GYVENIMO VARPAI
sekmadieniais 6:30-7:00 val. ryto
WLTF, FM 106.5
Kun. G. Kijauskas, S.J.
18022 Neff Rd., Cleveland, Ohio 44119
Telef. (216) 531-4263

DETROIT, MICH.

Lietuviškas Balsas—Lithuanian Voice
WCAR—1090 BANGA LIVONIA
Sekmadeniais 8:30 iki 9:00 val. ryto
Visais programos reikalais kreiptis:
KAZYS GOGELIS
13436 Garfield, Detroit, MI 48239
Telef.: 535-6683

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIO VALANDA
1011 W. Huron, Pontiac, MI 48054
WPON—1460 AM

Pirmadienį nuo 3-4 p.p., trečiadienį nuo
12-1 p.p., penktadienį nuo 6-7 val. vak.
Programos ved. Algis Zapareckas
Bendradarbiai: Ant. Zaparackas, Algis
Lapšys, Edv. Skiotys, Violeta Abariūtė
4120 Yorba Linda Dr., Royal Oak, MI 48072
Tel.: 549-1982

HARTFORD, CONN.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM—840 AM
Kiekvieną sekm. 4:30-5:30 val. p.p.
Programos vedėjas A.Dragūnevičius

Pranešėjai:

Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas ir
Longinas Kapeckas
273 Victoria Rd., Hartford, CT 06114
Telefonas: CH 9-4502

NEW YORK - NEW JERSEY

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ radijo valanda
girdima kas penkt. iš WEVD stoties
New Yorke, nuo 10-11 v.v. 97.9 FM banga
Taip pat klausykite "Music of Lithuania"
programos kas sekm. nuo 2:05 iki 3:00
val. p.p. iš Seton Hall Universiteto stoties
89.5 FM — banga
Direktorius — Dr. Jokubas J. Stukas
234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060
Tel.: (201) 753-5636

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekviena sekmadienį nuo 9 iki
10 v. ryto iš WHBI stoties 105.9 FM banga
ROMAS KEZYS
217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364
Telefonas: (718) 229-9134

PITTSBURGH, PA.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Pennsylvania
Pittsburgh, PA — WPIT—730 kc.
sekmadieniais 12:30-1:00 p.m.
PROGRAMOS VEDĖJAI:
Povilas ir Gertrude Dargiai
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Rd., Pittsburgh, PA 15243

HOT SPRINGS, ARK.

LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA
"LEISKIT Į TĖVYNĘ"
Lithuanian Broadcasting SPA

Girdima sekmadieniais 7:00-7:30 val. ryte iš
KXOW radijo stoties, 1420 AM banga.

vedėja ir pranešėja
Salomėja Šmažienė

204 Hilltop Dr., Hot Springs, Ark. 71913
Telefonas (501) 321-9641

ROCHESTER, NEW YORK

DAINOS AIDAS

Sekmadeniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto
stotis WZZI-FM 91.5 mc

IŠLAIKO LIETUVIŲ RADIO KLUBAS

Klubo valdyba: Al Gečas, pirm., R. Kiršteinis,
vicepirm., J. Krokytė, sekr., Rūta Ilgūnaitė,
įzd., L. Laukaitienė, narė
320 Durnan St., Rochester, N.Y. 14621

WATERBURY, CONN.

Lietuvių Bendruomenės radijo valanda

"LIETUVOS PRISIMINIMAI"

Sekmadeniais nuo 8:00 iki 8:45 v. ryto
WWCO — 1240 AM

Vedėjas: ANTANAS PALIULIS

33 Chipman St., Waterbury, CT 06708
tel.: (203) 756-1874

MONTREAL, CANADA

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. 30 min.
CFMB stotis — Banga 1410

Programos vedėjas L. Stankevičius

1053 Cr. Albanel, Duverney, P.Q., Canada
Telefonas: 669-8834

TORONTO. ONT., CANADA

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Sekmadeniais 1:30 iki 2:00 val. po pietų
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 100.7 FM
Programos vedėja:
Violeta Simanavičiūtė-Laurinavičienė
51 Patricia Dr., Toronto, Ont. M4C 5K2, Can.
Telefonas: (416) 690-3416

ROMA, ITALIJA

ROMOS RADIJAS

Transliuojamas kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku
41.15 ir 50.34 metrų bangomis

Vedėjas; Dr. J. Gailius
Circonvallazione Nomentana 162

VATIKANAS, ITALIJA

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad, rytai 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vak. 20:15-20:30 Lietuvos laiku
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų

Vedėjas: Kun. V. Kaziūnas

Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

Two mannequins shown dressed in the native costumes of Lithuania's regions.
 From the exhibit of Folk Art in Čiurlionis Gallery, Chicago, March, 1985.
*Dvi didelės lėlės aprengtos apylinkėms būdingais tautiniais rūbais. Iš
 Tautodailės parodos čiurlionio galerijoje, Chicagoje, 1985 m. kovo mėn.*

—Photo Jonas Tamulaitis